

Ján Hacek

Práca novinára s otvorenými zdrojmi a dátami

Práca novinára s otvorenými zdrojmi a dátami

● skriptá

© Autor

Mgr. Ján Hacek, PhD.

Afiliácia

Katedra žurnalistiky

Filozofická fakulta

Univerzita Komenského v Bratislave

Vydavateľ

STIMUL, Bratislava 2020

Prvé vydanie

50 strán, 4,09 AH

Jazyková redaktorka

Mgr. Mária Stanková, PhD.

ISBN 978-80-8127-268-4

EAN 9788081272684

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License

Obsah

Úvod – Prečo by sme sa mali zaoberať dátami	4
Povaha otvorených zdrojov – základné delenie	5
Otvorené zdroje na Slovensku	6
Otvorené zdroje z webu Národnej rady Slovenskej republiky	7
Majetkové priznania verejných funkcionárov	7
Poslanci a podnikanie	9
Hlasovania poslancov	11
Skúmanie médií	13
Dáta o sledovanosti médií	13
Digital Single Market	14
Tvorba textu s využitím dát a otvorených zdrojov	15
Príklad: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019	17
Práca s dátami, ich filtrovanie, frekvenčné tabuľky – Excel	20
Kontingenčné tabuľky	20
Transponovanie	21
Vyhľadávanie dát – operátory pri vyhľadávaní	25
Rozšírené vyhľadávanie cez Google	29
The Wayback Machine – archív webu	29
Typy súborov	31
Skracovanie URL adries	31
Získavanie dát z webových stránok	32
Aplikácie umožňujúce prácu dátami a ich vizualizáciu	32
Vytváranie máp – predovšetkým pre spravodajské weby	32
Príklady možného využitia mapy	33
Datawrapper.de	34
Batchgeo	35
Vizualizácia slov použitých v skúmanom texte	37
Praktické cvičenia s otvorenými zdrojmi a dátami	38
Záver	41
Použitá literatúra a zdroje	42
Zoznam ilustrácií	43
Prílohy	44
Autorove publikácie k téme otvorených zdrojov, dátam a dátovej žurnalistike	44
Vysvetlenie a preklad základných pojmov	45
Odporúčané zdroje	48
Zákony	49
O autorovi	50

Úvod – Prečo by sme sa mali zaoberať dátami

Meniace sa mediálne prostredie so sebou prináša výzvy a nové požiadavky na prácu novinárov. V akademickom prostredí by sa mali tieto požiadavky zodpovedne reflektovať, spolu s upravovaním výučbového procesu. Máme na mysli predovšetkým tie študijné odbory a programy, v ktorých sa pripravujú pre výkon povolania noví novinári. Ak sa kedysi museli naučiť pracovať s novými technológiami a spoznať fungovanie viacerých softvérov, dnes to platí dvojnásobne.

Už nestačí len telefonát, urobiť rozhovor, prepísať tlačovú správu. Dnešný žurnalista, zvlášť v prípade, ak sa nechce stať namiesto novinára aktivistom, namiesto seriózneho povrchným, v úsilí naháňať tzv. „page views“ originálnymi titulkami a ak má svojou argumentačnou čistotou poraziť klamstvo, musí vychádzať z oficiálnych a otvorených zdrojov.

Ak pripustíme, že sa na to študenti a potom neskôr ako novinári odhodlajú, môžeme veriť v lepšie médiá a spoločnosť.

Najlepšia rada ako začať pracovať s dátami je nadchnúť sa pre ne. Samozrejme, nejedem si povie, že pri dennej práci v redakcii a nedostatku času nie je možné získať nadšenie pre prácu s dátami, práve pre už spomínaný nedostatok času.

Študenti, ktorým je táto publikácia určená, čas majú, a preto by si mali uvedomiť, že dáta často ukážu prekvapivé alebo skryté súvislosti.

V týchto skriptách ponúkame predstavenie práce s otvorenými zdrojmi, otvorenými dátami, rôznymi aplikáciami či softvérom umožňujúcim ich spracovanie či vizualizovanie. V texte budeme priamo či nepriamo odkazovať na učebnicu *Otvorené zdroje a dáta pre novinárov na Slovensku*¹, ktorá je vydávaná v rovnakom čase ako skriptá. Veríme, že tu najmä študenti žurnalistiky nájdu základy pre pochopenie fungovania otvorených zdrojov, dát a práce s nimi. Je naším prianím, aby bol text doplnením spomínanej učebnice a aby v ňom študenti získali prehľad o možnostiach a postupoch, ktoré prináša práca s otvorenými databázami a ostatnými spomínanými súčasťami.

Pokiaľ ide o konkrétne otvorené zdroje, predstavíme len niektoré z najčastejšie využívaných², a to s dôrazom na ich technickú povahu a využívanie v dennej praxi.

V skriptách *Práca novinára s otvorenými zdrojmi a dátami* ponúkame relatívne samostatné časti, ktoré zahŕňajú aplikácie či programy tvoriace softvérovú podporu pre novinárov, alebo praktické postupy pre prácu s nimi.

Nakoľko v texte odkazujeme na otvorené dáta a vychádzame predovšetkým z nich, na rovnakej platforme funguje aj väčšina nižšie predstavovaných aplikácií. Budeme opisovať predovšetkým tie aplikácie, kde študent ani novinár nenarazí platobnú bránu.³ Je na druhej strane prirodzené, že niektoré aplikácie si vyžadujú registráciu a mailový kontakt na overenie ešte pred spustením aplikácie.

Jednotlivé časti textu sa snažíme predstaviť spôsobom, ktorý do určitej miery reflektuje aj výučbu predmetu Dátová žurnalistika na Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty v Bratislave a ponúkame skriptá najmä študentom, ale aj tým, ktorých táto problematika zaujíma. Vnímame ako samozrejmé, nakoľko nepredstavujeme všetky otvorené zdroje, že študenti či novinári venujúci sa danej oblasti (napr. zdravotníctvo, kriminalita, životné prostredie), majú prehľad o otvorených databázach, ktoré sa jej týkajú.

Pokiaľ ide o subjektívny výber len niektorých aplikácií, postupov, zdrojov, môžeme ho zdôvodniť niekoľkými skutočnosťami.

¹ HACEK, JÁN: *Otvorené zdroje a dáta pre novinárov na Slovensku*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2020. 201 s.

² Pozn. autora: HACEK, JÁN: Pätnásť rokov využívania otvorených zdrojov v slovenských médiách. In SÁMELOVÁ, ANNA, STANKOVÁ, MÁRIA, HACEK, JÁN (Eds.): *Fenomén 2019 súčasná profesionálna žurnalistika a jej reflexie*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2019. S. 50 – 63.

³ Pozn. autora: Existujú samozrejme aplikácie, ktoré umožňujú bezplatne využívať len časť svojich služieb. Niektoré sa v priebehu času menia, napríklad opisovaná aplikácia Datawrapper.de bola najprv otvorená, potom sa spoplatnila a momentálne, v čase písania publikácie, je opäť zadarmo.

Pri výučbe viacerých predmetov sa pravidelne počas niekoľkých rokov opakujú oblasti, v ktorých študenti potrebujú doplniť svoje kompetencie. Ide predovšetkým o spôsob vyhľadávania informácií, hromadné získavanie dát, ale aj prácu s otvorenými softvérmi, ktoré využívajú aj spravodajské portály nielen na Slovensku. Sme presvedčení, že práve výber týchto častí a príkladov pomôže doplniť chýbajúce kompetencie. Ide svojím spôsobom o prípravu novinárov do praxe.

Ďalší dôvod výberu je podmienený naším úsilím postupne rozširovať takto zameranú učebnú literatúru aj o ďalšie postupy a praktické príklady v budúcnosti. Predkladané skriptá sú len začiatkom. Študentom môžeme poradiť, aby si už v prvých rokoch štúdia vybrali pre prácu také témy, ku ktorým si okrem naštudovania problematiky budú vytvárať vlastný dátový archív. Umožní im to potom vytvárať dlhodobé porovnávanie či zamerať pozornosť na vývoj skúmaného javu. Tými oblasťami môžu byť klimatické zmeny, chudoba, školstvo, kriminalita, trh s nehnuteľnosťami, zdravotníctvo a pod.

Nevyhnutným je sledovanie skúsenejších kolegov v slovenských a zahraničných médiách. V závere skriptu nájdeme zoznam odporúčaných zdrojov, ktoré môžu byť vhodnou súčasťou vzdelávania, najmä v praktickej dátovej žurnalistike. Odporúčame tiež zoznámiť sa s prehľadom základných pojmov, ktoré sa spájajú s prácou novinára v rozličných oblastiach, no predovšetkým pri práci s otvorenými zdrojmi a dátami. Na konci textu pripájame aj zoznam zákonov, s ktorými sme sa pri písaní o našej oblasti stretli a domnievame sa, že novinár pri dennej práci nevyhnutne potrebuje poznať aspoň niektoré z nich, v závislosti od témy, na ktorej pracuje.

Povaha otvorených zdrojov – základné delenie

Vo všeobecnosti môžeme rozdeliť otvorené zdroje na Slovensku do dvoch skupín, ktoré sa často, najmä svojou technickou povahou, dopĺňajú.

Jednu skupinu tvoria otvorené zdroje, na ktorých musia tzv. povinné osoby zverejňovať dáta o svojej činnosti alebo zisteniach. Do druhej môžeme zahrnúť všetky otvorené zdroje, ktoré sú zverejňované prostredníctvom médií, neziskových organizácií, aktivistov či súkromných portálov. Novinári by ale mali pamätať na skutočnosť, že je dôležité mať overené informácie aj zo spomínaných oficiálnych zdrojov, ktoré ich zverejňujú na základe zákona a v zákonných lehotách.

Centrálny register dlžníkov SR (CERD) – portál – mesačná aktualizácia údajov
Centrálny register zmlúv (CRZ) – portál – zmluva sa v CRZ zverejní do 3 mesiacov od uzavretia zmluvy
Hlasovania politikov – portál – ihneď po hlasovaní
Zákon o slobode informácií – odpoveď na podanie infožiadosti je do ôsmich dní
Notársky centrálny register záložných práv (NCRzp) – portál – zverejňuje informácie ihneď po odoslaní údajov notárom do registra
Obchodný register (ORSR) – portál – denná aktualizácia
Posudzovanie vplyvu na životné prostredie (EIA) – portál – zverejnenie zámeru prostredníctvom webového sídla ministerstva – bezodkladne
Protimonopolný úrad SR (PMÚ) – portál – denná aktualizácia
Register účtovných závierok (RÚZ) – účtovná závierka musí byť uložená v RÚZ do šiestich mesiacov od dátumu, ku ktorému sa zostavuje
Súdne rozhodnutia – zverejnenie súdnych rozhodnutí – do pätnástich dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia
Zápis do Registra partnerov verejného sektora (RPVS) – registrujúci orgán (Okresný súd Žilina) vykoná zápis v lehote piatich pracovných dní od doručenia návrhu na zápis

Ilustrácia 1: Niektoré zákonné lehoty na zverejňovanie dát na weboch tzv. povinných osôb.

Otvorené zdroje na Slovensku

oficiálne (zverejňovanie dát tzv. povinnými osobami)

ostatné:

- otvorené zdroje prevádzkované médiami
- otvorené zdroje prevádzkované neziskovými organizáciami
- otvorené zdroje prevádzkované nadšencami, aktivistami
- otvorené zdroje prevádzkované súkromným sektorom

Povaha otvorených zdrojov a ich podstata umožňuje, aby boli používané aj na komerčné účely a aby boli ďalej spracovávané. To znamená, že súkromné spoločnosti môžu získavať dáta z portálov tzv. povinných osôb a následne ich zverejniť podľa požiadaviek trhu. Príkladom je portál finstat.sk, ktorý spĺňa spomínané kritériá alebo portál foaf.sk, ktorý poskytuje dáta a prepojenia medzi danými subjektmi, no základom sú dáta získané z oficiálnych zdrojov.

Vývoj otvorených dát nemá na Slovensku príliš dlhú históriu. Môžeme povedať, že otvorené dáta vznikali postupne spolu s etablovaním sa internetu a jeho využívaním mienkotvornými médiami. Zverejňovanie otvorených dát súvisí s prvými dátami o kriminalite na Slovensku. Z nich vznikali tzv. mapy kriminality, ktoré preberajú postupne i médiá vo svojich textoch.

S otvorenými dátami súvisí i dátová žurnalistika, ktorú definujeme a predstavujeme na viacerých miestach v našich ďalších publikáciách.⁴ Ide o prácu novinárov, ktorá si vyžaduje základné znalosti práce s dátami a databázami. Dnes môžeme registrovať, že najkvalitnejšie novinárske texty a texty pravidelne oceňované, sú postavené práve na využívaní otvorených zdrojov. Tie sa spájajú predovšetkým s reflektovaním a písaním o ekonomickej kriminalite. Na základe nášho skúmania môžeme povedať, že väčšina otvorených zdrojov sa týka najmä spravovania verejných financií a dát, ktoré s nimi súvisia.

Vo väčšine prípadov vidíme, že prichádzajúci študenti majú averziu voči matematike, resp. dátam a základným pojmom, ktoré s nimi súvisia. Skutočnosť a mediálna prax si to však vyžaduje.

Redakcie si uvedomili, že profesia žurnalistu si momentálne vyžaduje od novinárov aj minimálne základnú znalosť štatistiky, resp. pojmov, ktoré súvisia so spracovaním a interpretáciou dát.

Domnievame sa, že v najbližších rokoch sa, vzhľadom na narastajúci počet otvorených databáz, bude zväčšovať počet redakcií, pre ktoré sú otvorené dáta a texty postavené na nich podstatné. Vzhľadom na trendy v zahraničných redakciách bude narastať podpora tímov, ktoré sa dlhodobo venujú dátovej žurnalistike.

Myslíme si, že náš text môže poslúžiť študentom, ktorí si danú skutočnosť uvedomujú a začnú sa nad rámec základných vedomostí venovať i otvoreným zdrojom a zároveň tematike spracovania a interpretácie otvorených dát.

Dátová žurnalistika predpokladá prácu novinára, ktorá je závislá od niekoľkých systematických krokov. Prvým z nich je získavanie dát. Ako sme uviedli už v predchádzajúcom texte, táto skutočnosť je do veľkej miery potešujúca a môžeme povedať, že na Slovensku existuje pomerne veľké množstvo otvorených zdrojov umožňujúcich získavanie otvorených dát o verejných financiách a o tzv. povinných osobách.

---

⁴ Pozri Príloha: *Autorove publikácie k téme otvorených zdrojov, dátam a dátovej žurnalistike.*

Otvorené zdroje z webu Národnej rady Slovenskej republiky

Otvorené zdroje z webu Národnej rady Slovenskej republiky (NR SR) poskytujú novinárom spoľahlivé dáta o majetkových priznaniach, účastiach poslancov na schôdzach či záznamy z hlasovania poslancov. Ide o vyhľadávanie daných dát podľa viacerých kritérií. Predstavíme si niektoré možnosti.

Majetkové priznania verejných funkcionárov

Ako prvé predstavíme majetkové priznania verejných funkcionárov. Ide o tému, ktorá si čoraz viac nachádza svoje stabilné miesto v mediálnych textoch⁵, a preto je vhodné na ňu poukázať i na tomto mieste.

Na webe nrsr.sk klikneme na podstránku „**Výbory**“ a zvolíme druhý výbor v poradí – „**Výbor NR SR pre nezlučiteľnosť funkcií**“. Následne sa nám zobrazia „**Základné informácie o výbore**“. V piatom bode – „zverejňuje oznámenia funkcií, zamestnaní, činností a majetkových pomerov verejných funkcionárov v rozsahu určenom čl. 7 ods. 7 až 9 ústavného zákona na internetovej stránke NR SR“, sa dostaneme k „**Oznámeniam verejných funkcionárov**“. Tie môžeme prezerať podľa abecedného zoznamu alebo podľa funkcií.

Najmä študenti a laická verejnosť sa často domnievajú, že zverejňovanie majetkových priznaní sa týka výlučne politikov. Skutočnosť ale je, že nielen politici, ale všetci verejní funkcionári, ktorým to prikazuje zákon, sú povinní do konca marca príslušného roku predložiť svoje majetkové priznanie, spolu s vyčíslením jeho hodnoty.

Práve kliknutie na položku „**Zoznam podľa funkcií**“ ukáže, ktorí verejní funkcionári sú povinní majetkové pomery zverejňovať⁶. Po zvolení zobrazenia abecedného zoznamu vidíme verejných funkcionárov, čo môže byť rýchlejšia cesta k zobrazeniu ich majetkových priznaní.

Majetkové priznanie ponúka novinárom pomerne silný nástroj na zistenie majetkových pomerov, resp. poskytuje údaje, umožňujúce porovnávanie zistených skutočností s realitou a aj s ostatnými otvorenými zdrojmi.

Pri bežnej novinárskej práci a overovaní informácií v oblasti majetkových priznaní sú dôležité údaje, ktoré sa z nich dozvieme. Predovšetkým:

- **príjmy verejného funkcionára za daný rok;**
- **podnikateľská činnosť;**
- **hnutelný majetok;**
- **nehnutelný majetok.**

Podrobnejšie – pri zobrazení oznámenia verejného funkcionára máme možnosť zvolenia roku, ktorý nás zaujíma – v prípade, že bola dotyčná osoba verejným funkcionárom i v uplynulých rokoch. Nasleduje názov vykonávanej funkcie (napríklad generálny riaditeľ Tlačovej agentúry Slovenskej republiky) a údaj o príjmoch za príslušný rok, ktorý sme si na začiatku zvolili. Príjmy sa rozdeľujú na pochádzajúce z výkonu verejnej funkcie a iné.

Existujú tu i položky ako paušálne náhrady, ostatné príjmy a informácie o vykonávaní zamestnania v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnom vzťahu či štátnozamestnaneckom vzťahu.

⁵ HACEK, JÁN: Pätnásť rokov využívania otvorených zdrojov v slovenských médiách. In HACEK, JÁN – SÁMELOVÁ, ANNA – STANKOVÁ, MÁRIA (Eds.): *Fenomén 2019: Súčasná profesionálna žurnalistika a jej reflexie*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2019. S. 6 [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete: <https://www.researchgate.net/publication/336738480_Patnast_rokov_vyuzivania_otvorených_zdrojov_v_slovenských_médiách>.

⁶ Pozn. autora: Môže ísť tak o prezidenta Slovenskej republiky, ako aj o štátnych tajomníkov, poslancov, členov Súdnej rady Slovenskej republiky, generálneho prokurátora Slovenskej republiky, či členov Rady Slovenskej televízie, Slovenského rozhlasu a Rady pre vysielanie a retransmisiu a riaditeľa jej kancelárie. Pozri: NRSR.SK: *Zoznam verejných funkcionárov*. [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=vnf/zoznam&ViewType=2>>.

Interné číslo:
W172180
ID oznámenia:
10255
meno:
PhDr. VLADIMÍR PUCHALA
oznámenie za rok:
2018
oznámenie bolo podané:
k 31. Marcu
vykonávané funkcie:
generálny riaditeľ Tlačovej agentúry Slovenskej republiky
příjmy za rok 2018:
79313 € (z výkonu verejnej funkcie), 0 € (iné)
paušálne náhrady za rok 2018:
neuvedené (z výkonu verejnej funkcie), neuvedené (iné)
ostatné príjmy za rok 2018:
Neuvedené
spĺňa podmienky nezlučiteľnosti výkonu funkcie verejného funkcionára s výkonom iných funkcií, zamestnaní alebo činností podľa čl. 5 ods. 1 a 2 u. z. 357/2004:
áno
vykonáva nasledovné zamestnanie v pracovnom pomere alebo obdobnom pracovnom vzťahu alebo štátnozamestnaneckom vzťahu (čl. 7 ods. 1 písm. b) u. z. 357/2004):
nevykonávam
vykonáva nasledovnú podnikateľskú činnosť (čl. 5 ods. 2 až 5 a čl. 7 ods. 1 písm. b) u. z. 357/2004):
nevykonávam
počas výkonu verejnej funkcie má tieto funkcie (čl. 7 ods. 1 písm. c) u. z. 357/2004):
nevykonávam
nehnutelný majetok:
RODINNÝ DOM
BYT
hnuteľný majetok, majetkové právo alebo iná majetková hodnota, existujúce záväzky, ktorých menovitá hodnota, bežná cena alebo peňažné plnenie presahuje 35-násobok minimálnej mzdy:
OSOBNÉ AUTO
HYPOTÉKA

Ilustrácia 2: Majetkové priznanie verejného funkcionára – riaditeľ Tlačovej agentúry Slovenskej republiky⁷.

⁷ NRSR.SK: *Oznámenie verejného funkcionára* [cit. 2019-12-08]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=vnf/oznamenie&UserId=Vladimir.Puchala>>.

Poslanci a podnikanie

„Verejní funkcionári nesmú popri verejnej činnosti vykonávať akékoľvek funkcie. Ich vedľajšie zárobky rieši Ústavný zákon o ochrane verejného záujmu – podľa neho verejní funkcionári nesmú byť štatutárnymi orgánmi súkromných spoločností. Nesmú byť ani členmi riadiaceho, dozorného, kontrolného orgánu právnickej osoby, zriadenej na podnikanie.

Môžu sa však zúčastňovať na valných zhromaždeniach alebo členských schôdzach. Zo zákona vyplýva, že verejný funkcionár nemôže riadiť súkromnú firmu, môže ju však vlastníť alebo mať v nej podiel. Poslanec však môže podnikáť ako fyzická osoba, napríklad ako advokát. Okrem najvyšších štátnych hodnostárov zákon sa vzťahuje aj na poslancov samospráv, sudcov, riaditeľov úradov, starostov obcí, náčelníka Generálneho štábu alebo rektorov verejných vysokých škôl.

Zákon neobmedzuje poslancov byť zamestnancami nikde inde ako len v parlamente. Môžu aj prednášať na školách, vykonávať lekársku prax alebo tvoriť umelecké diela. Príjmy z vedľajšej činnosti nie sú nijako obmedzené. V prípade, že dôjde ku konfliktu záujmov, funkcionár sa musí rozhodnúť, čo chce robiť a jednej z funkcií sa vzdať. Musí tak urobiť do 30 dní. Ak to do tejto lehoty neurobí, znamená to, že sa funkcie vzdáva a podáva demisiu.“⁸

Ako vidíme i na vyššie uvedenom príklade, verejný funkcionár uvádza svoj nehnuteľný majetok len jeho vymenúvaním – „Rodinný dom, byt...“. Podľa nášho prieskumu môžeme povedať, že do roku 2018 viac ako polovica verejných funkcionárov uvádza aj konkrétne údaje identifikujúce svoju nehnuteľnosť. Sú to údaje ako číslo parcely, názov katastrálneho územia, číslo listu vlastníctva. Tieto údaje nám pomôžu pri vyhľadávaní predmetnej nehnuteľnosti na niektorom z webov či aplikácií.

nehnuteľný majetok:
BYT; kat. územie BRATISLAVA; číslo parcely: 3190/1; LV č. 5976; podiel: 100 %
RODINNÝ DOM; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; číslo parcely: 831; LV č. 321; podiel: 100 %
LESNÉ POZEMKY, TRVALÉ TRÁVNE PORASTY; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; číslo parcely: 2154/1,2155/7; LV č. 1191; podiel: 5/555
TRVALÉ TRÁVNE PORASTY, ZÁHRADY, ORNÁ PÔDA, ZASTAVANÉ PLOCHY; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; LV č. 1246; podiel: 6/1279
LESNÉ POZEMKY; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; LV č. 1732; podiel: 5/555
VODNÉ PLOCHY, ZÁHRADY, NÁDVORIA; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; LV č. 1755; podiel: 6/1279
LESNÉ POZEMKY, TRVALÉ TRÁVNATÉ PORASTY; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; LV č. 1824; podiel: 1/111
TRVALÉ TRÁVNE PORASTY, OSTATNÉ PLOCHY; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; LV č. 2200; podiel: 6/1279
TRVALÉ TRÁVNE PORASTY, LESNÉ POZEMKY, OSTATNÁ PLOCHA; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; LV č. 2198; podiel: 6/1279
TRVALÉ TRÁVNE PORASTY, LESNÉ POZEMKY, OSTATNÉ PLOCHY; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; LV č. 2199; podiel: 6/1279
TRVALÉ TRÁVNE PORASTY, LESNÉ POZEMKY, OSTATNÉ PLOCHY; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; LV č. 2214; podiel: 36/6395
LESNÉ POZEMKY; kat. územie ŠTIAVNICKÉ BANE; LV č. 1176; podiel: 5/555

Ilustrácia 3a: Uvádzanie indícií pri zverejňovaní nehnuteľností verejnými funkcionármi⁹.

V prípade hnutel'ného majetku zverejňujú v majetkových priznaniach povinné osoby majetok v prípade, ak presahuje 35-násobok minimálnej mzdy. Nakoľko sa presná hodnota týchto položiek nezverejňuje, nájdeme tu len vymenovaný hnutel'ný majetok.

⁸ BIRČÁK, JÁN: *Politici nesmú riadiť firmy, môžu ich "len" vlastníť* [cit. 2019-12-08]. Dostupné na internete: <<https://slovensko.hnonline.sk/218135-politici-nesmu-riadiť-firmy-mozu-ich-len-vlastnit>>.

⁹ NRSR.SK: *Oznámenie verejného funkcionára*. [cit. 2019-12-08]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=vnf/oznamenie&UserId=CizMiro>>.

hnuteľný majetok, majetkové právo alebo iná majetková hodnota, existujúce záväzky, ktorých menovitá hodnota, bežná cena alebo peňažné plnenie presahuje 35-násobok minimálnej mzdy:
2X ÚVER NA BÝVANIE
ZBIERKA MINCÍ, OBRAZY, ŠPERKY
ÚLOŽKY V BANKE
PODIEL V OBCHODNEJ SPOLOČNOSTI

Ilustrácia 3b: Hnuteľný majetok¹⁰.

Kvôli predstave o meniacich sa majetkových pomeroch verejného funkcionára je dobré sledovať aj roky, počas ktorých túto povinnosť vyplývala zo zákona a zverejňoval majetkové priznania. Môže ísť o nástroj ako overiť, či jeho majetkové pomery zodpovedajú realite. Ide o pomerne jednoduchú kontrolu uvádzaného majetku v priebehu rokov, pokiaľ plyní povinnosť verejného funkcionára, zverejňovať majetkové priznanie.

Keď spomíname majetok zodpovedajúci realite, máme na mysli napríklad nadobudnutie nehnuteľností, ktoré nezodpovedajú príjmom, uvádzaným v majetkových priznaniach.

Jankovská odmieta prezradiť, od koho dostala 100-tisícový dar¹¹

Monika Jankovská dostala v roku 2018 do daru sumu 100-tisíc eur. Odmieta prezradiť od koho.

Monika Jankovská bola v rokoch 2012 až 2019 štátnou tajomníčkou ministerstva spravodlivosti.

Počas tejto doby mala prerušený výkon funkcie sudcu. Aj v tomto období však podávala majetkové priznania ako sudkyňa.

Keďže majetkové priznania sudcov sú o niečo kvalitnejšie ako majetkové priznania verejných funkcionárov, odhalili o Jankovskej zaujímavé skutočnosti.

100-tisíc do daru

Bývalá štátna tajomníčka mala podľa majetkového priznania za rok 2018 k dispozícii úspory a dedičstvo spolu vo výške 100-tisíc eur.

V priznaní uviedla aj 100-tisíc eur z predaja podielových listov.

Najzaujímavejšou položkou je však ďalších 100-tisíc eur, ktoré mala Jankovská získať z daru, nie je však jasné od koho.

Bobrík mlčania

Jankovská na otázky Aktuality.sk, týkajúce sa jej daru, neodpovedala. Rovnako neposlala odpoveď na otázky, z akých prostriedkov bol kúpený luxusný polmiliónový byt jej synov, v ktorom býva.

Jankovská sa zrejme o tomto byte bavila aj s trestne stíhaným Marianom Kočnerom, s ktorým mala byť v čulom kontakte. Naznačuje to uniknutá komunikácia z Kočnerovej Threemy.

Jankovská sa v správach pre Kočnera pýtala, či pozná Rezidenciu Hradný vrch v Bratislave a spomenula mu, že si tam chce kúpiť byt. Práve v tejto rezidencii sa nachádza byt, ktorý vlastní Jankovskej synovia.

Aj v komunikácii z Threemy sa spomínajú peniaze. „Na pomstu sú potrebné peniaze. Ver mi. Ale tie dám ja. Ty si kúpiš byt a ja platím ostatné,“ mal napísať Kočner Jankovskej.

Jankovská Kočnerovi v Threeme písala, že do bytu vrazí všetko, čo má usparené. Ani sumár jej úspor, dedičstva a výnosov z predaja podielových listov, teda 300-tisíc eur, by jej však na byt, ktorý má podľa makléra trhovú hodnotu 500- až 550-tisíc eur, zďaleka nestačilo.

¹⁰ NRSR.SK: Oznámenie verejného funkcionára. [cit. 2019-12-14]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=vnf/oznamenie&UserId=Gabriel.Szekeres>>.

¹¹ TURČEK, MARTIN: Jankovská odmieta prezradiť, od koho dostala 100-tisícový dar [cit. 2019-12-14]. Dostupné na internete: <<https://www.aktuality.sk/clanok/734788/jankovska-odmieta-prezradit-od-koho-dostala-100-tisicovy-dar/>>.

Ani k tejto komunikácii sa Jankovská pre Aktuality.sk nevyjadrila, v minulosti kontakty s Kočnerom poprela. Komunikácia z Threemy naznačuje aj to, od koho by mohol pochádzať 100-tisícový dar, ktorý Jankovská uviedla v majetkovom priznaní. Bývalá štátna tajomníčka písala Kočnerovi o tom, že jej sestra predala istú nehnuteľnosť za 115-tisíc eur.

Peniaze za predaj bytu mala poslať Jankovskej – z komunikácie však nie je jasné, či aj peniaze naozaj poslala. Jankovská neuviedla, či tieto peniaze a dar z jej majetkového priznania nejako súvisia.

Súdna rada si dáva načas

Hoci z roka prešlo už takmer 10 mesiacov, súdna rada ešte nevie, či je Jankovskej majetkové priznanie za rok 2018 v poriadku.

„V súčasnosti prebieha vyhodnocovanie majetkových priznaní sudcov za rok 2018. Po sumarizácii prehľadu majetkových prírastkov, ktoré zjavne presahujú súhrn platových pomerov a iných vyčíslených príjmov sudcu, budú dotknutí sudcovia vyzvaní na preukázanie ich pôvodu,“ odpovedala hovorkyňa súdnej rady Veronika Müller.

Petková: Kontrola nefunguje

Podľa riaditeľky Nadácie Zastavme korupciu Zuzany Petkovej prípad Moniky Jankovskej ukazuje, že systém kontroly majetkových priznaní je deravý – a to nielen u politikov, ale aj u sudcov.

„Nadácia Zastavme korupciu už dlhšie upozorňuje, že na Slovensku podáva majetkové priznanie priveľa verejných funkcionárov, ale preverovanie, ako nadobudli majetok, je nulové alebo politicky účelové,“ uvádza Petková.

Podľa nej sa koalíční kolegovia či sudcovia pri preverovaní majetku navzájom kryjú.

„Domnievame sa, že kontrolu majetkových priznaní by mal robiť nezávislý orgán, ako napríklad vo Francúzsku. Ide o úrad prepojený aj s údajmi z katastra či daňovej správy. Inak je podávanie majetkových priznaní zbytočné a nikdy neprispieje k odhaleniu, či majetok ústavných a verejných činiteľov nepochádza z trestnej činnosti alebo úplatkov,“ uzatvára aktivistka.

Majetkové priznania zjavne zlyhávajú

Jankovská nie je jediná sudkyňa, ktorá dostala podozrivý dar. Ešte vyšší dar v priznaní uviedol sudca Okresného súdu Bratislava I Branislav Harabin. Ide o syna sudcu Najvyššieho súdu Štefana Harabina.

Harabin mladší z neznámych zdrojov dostal až 165-tisíc eur, ktorých pôvod odmietol vysvetliť. Odmietol dokonca vylúčiť, či dar nepochádza od jeho otca.

Aj Štefan Harabin, ktorý nedávno založil politickú stranu Vlasť, podal v minulosti zaujímavé majetkové priznanie. V roku 2013 podľa neho zarobil 71-tisíc eur, ušetril 70-tisíc a ešte aj kúpil pozemok, za ktorý zaplatil 150-tisíc eur. Keď sa ho Aktuality.sk pred časom na priznanie pýtali, neodpovedal na žiadnu otázku o svojich príjmoch.

„Pýtajte sa pani Bajánkovej,“ odkázal Harabin na bývalú predsedníčku súdnej rady. Práve súdna rada by mala majetkové priznania kontrolovať.

Kontrola však pôsobí formálne, súdna rada sa nenechala znepokojiť ani jedným z týchto prípadov.

„Z majetkových priznaní vyplýva, že úspory vo výške 165-tisíc eur nadobudol v období pred vznikom funkcie sudcu,“ odpovedala hovorkyňa súdnej rady Veronika Müller na otázky týkajúce sa daru Harabina mladšieho.

„Za obdobie rokov 2013 a 2014 vtedajšia komisia a ani súdna rada nezistila u vtedajšieho predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky Štefana Harabina taký majetkový prírastok, ktorý by zjavne presahoval súhrn jeho platových pomerov a iných príjmov,“ uzavrela Müller všetky podozrenia v prípade majetkového priznania Harabina staršieho.¹²

Hlasovania poslancov

Na webe NR SR sa stretne s dátami o hlasovaniach podľa schôdzí, so štatistikou hlasovania poslancov či hlasovaním podľa klubov.

¹² TURČEK, MARTIN: Jankovská odmieta prezradiť, od koho dostala 100-tisícový dar [cit. 2019-12-14]. Dostupné na internete: <<https://www.aktuality.sk/clanok/734788/jankovska-odmieta-prezradit-od-koho-dostala-100-tisicovy-dar/>>.

The screenshot shows the top navigation bar with links: Schôdze, Zákony, Dokumenty, Kancelária NR SR, Verejnosť. Below it, there are two main columns of links. The left column includes: Harmonogram schôdzí, Program schôdzí, Informácia o výsledku denného rokovania, Rozprava, Parlamentné tlač, Pozmeňujúce a doplňujúce návrhy, Uznesenia, Hlasovanie, Účasť na schôdzach, Hodina otázok, Interpelácie. The right column includes: Deň v parlamente, Podľa schôdzí, Vyhľadávanie v hlasovaniach, Štatistika hlasovaní poslancov, Štatistika hlasovaní klubov. In the center, there is a calendar for December with dates 48 through 53.

Ilustrácia 4: Hlasovanie poslancov NR SR

The screenshot shows the website of the National Council of the Slovak Republic. The header includes the logo and name 'NÁRODNÁ RADA SLOVENSKEJ REPUBLIKY'. Below the header is a navigation bar with links: Národná rada, Predseda, Podpredsedovia, Poslanci, Výbory, Schôdze, Zákony, Dokumenty, Kancelária NR SR, Verejnosť a médiá. The main content area shows a search for a vote. The search criteria are: Hľadaný text (empty), Volebné obdobie (7), Poslanec (Petrik, Simona), Číslo tlače (empty). The search results show a table with columns: Za, Proti, Zdržal(a) sa, Nehlasoval(a), Nepripravený(á), Neplatných hlasov. The results are: Za: 2376, Proti: 695, Zdržal(a) sa: 1277, Nehlasoval(a): 230, Nepripravený(á): 663, Neplatných hlasov: 0. Below the table is a pagination bar showing page 105. The table below shows a list of votes with columns: Číslo schôdze, Dátum, Číslo, ČPT, Názov, Hlasoval. The table contains 8 rows of voting records.

Za	Proti	Zdržal(a) sa	Nehlasoval(a)	Nepripravený(á)	Neplatných hlasov
2376	695	1277	230	663	0

Číslo schôdze	Dátum	Číslo	ČPT	Názov	Hlasoval
53	5.12.2019 11.06.18	155	1610	Vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (tlač 1610) - tretie čítanie. Hlasovanie o návrhu zákona ako o celku.	Nehlasoval(a)
53	5.12.2019 11.07.44	156	1640	Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Petra PAMULU na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (tlač 1640) - druhé čítanie. Hlasovanie o pozmeňujúcom návrhu zo spoločnej správy výborov.	Nehlasoval(a)
53	5.12.2019 11.08.27	157	1640	Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Petra PAMULU na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (tlač 1640) - druhé čítanie. Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch z rozpravy - posl. Pamula, 1. návrh.	Nehlasoval(a)
53	5.12.2019 11.09.07	158	1640	Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Petra PAMULU na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (tlač 1640) - druhé čítanie. Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch z rozpravy - posl. Pamula, 2. návrh.	Nehlasoval(a)
53	5.12.2019 11.09.44	159	1640	Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Petra PAMULU na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (tlač 1640) - druhé čítanie. Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch z rozpravy - posl. Remišová.	Za
53	5.12.2019 11.10.20	160	1640	Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Petra PAMULU na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (tlač 1640) - druhé čítanie. Hlasovanie o pozmeňujúcich a doplňujúcich návrhoch z rozpravy - posl. Podmanický.	Nehlasoval(a)
53	5.12.2019 11.11.06	161	1640	Návrh poslancov Národnej rady Slovenskej republiky Petra PAMULU na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (tlač 1640) - druhé čítanie. Hlasovanie o prístúpení k tretiemu čítaniu ihneď.	Nehlasoval(a)

Ilustrácia 5: Príklad – hlasovanie poslancov.

Skúmanie médií

V prípade novinárov alebo študentov sa stáva, že potrebujú skúmať mediálne obsahy. Toto skúmanie v prípade zbierania tzv. tvrdých dát označujeme pojmom kvantitatívna obsahová analýza. Tá predpokladá vytvorenie tzv. kódovacej knihy – napríklad v programe Excel. Ide o kódovanie tzv. premenných, ktoré označujú jednotlivé skúmané javy v médiách, resp. v mediálnych textoch. Dané premenné sa zakódujú do čísel vyjadrujúcich ich hodnotu. Pre potreby zdieľania výsledkov skúmania jednotlivých javov a v prípade vzájomného skúmania premenných, je k dispozícii aj nástroj tabuľky Google, ktoré obsahujú rovnaké nástroje a funkcie ako program Excel.

Kvantitatívny prístup môžeme využiť v akademickom prostredí aj pri písaní záverečných prác, ktoré sú zamerané na skúmanie mediálnych obsahov. Viac o tejto téme píšeme v texte Skúmanie médií a mediálnych textov v záverečných prácach študentov.¹³ Dôležité je vedieť ako využiť dáta vzhľadom na médiá a ich obsahy, resp. ako postupovať pri ich získavaní, filtrovaní, následnom štatistickom spracovaní a interpretovaní získaných výsledkov.¹⁴

Dáta o sledovanosti médií

Rovnako chceme upriamiť pozornosť i na možnosti získavania dát o sledovanosti televízií, počúvanosti rádií, návštevnosti spravodajských webov, predajnosti tlačených titulov a pod. Ponúkame len základný prehľad, kde získať spomenuté dáta – vo väčšine prípadov ide o otvorené zdroje. Podrobnejšie informácie nájdeme v spomínanej učebnici. Dôležité je uvedomiť si, že tieto dáta prinášajú možnosť dlhodobého spracovania mediálnych trendov, vývoja v oblasti sledovanosti médií¹⁵ a možnosti porovnávať vybrané médiá medzi sebou práve na kvantitatívnom spôsobe.

Televízie

Pri reportovaní o sledovanosti televíznych staníc na Slovensku sa môžeme spoľahnúť na aktuálny (iba denný) report zo stránky pmt.sk¹⁶. Ide o výsledky tzv. píplmetrového merania sledovanosti na Slovensku. Sú to výsledky merania sledovanosti televízií a jednotlivé televízie ho odoberajú denne. Nakoľko sa uplatňuje, okrem údajov na uvedenom webe, nie je možné získať aktuálne dáta väčšieho rozsahu.

Rádiá

Dáta o počúvanosti rozhlasových staníc na Slovensku nájdeme na webe spoločnosti Median. Ide o jediný kontinuálny prieskum počúvanosti rozhlasových staníc na Slovensku a realizovaný na vzorke 3000 respondentov.¹⁷ Dáta o počúvanosti rozhlasových staníc na Slovensku sú aj na portáli radia.sk. Na rozdiel od predchádzajúceho zdroja sú tieto zverejnené priamo na webe, čo si vyžaduje tzv. scrapovanie dát¹⁸.

Internet

Podrobné dáta o návštevnosti webových portálov nájdeme na webe rating.gemius.com/sk. Ide o oficiálne akceptované dáta zo strany reklamných, mediálnych agentúr a zadávateľov reklamy IABmonitor.¹⁹ Od roku 2014 tu nájdeme aj dáta o internetovej populácii na Slovensku a sociodemografické dáta. Pre študentov sú podrobné dáta o sledovanosti vybraných webov spolu s ostatnými dátami nevyhnutné pri popisovaní ich fungovania – napríklad v projektoch či záverečných prácach.

¹³ HACEK, JÁN: Skúmanie médií a mediálnych textov v záverečných prácach študentov. In *Otázky žurnalistiky*. 2019, roč. 62, č. 3 – 4, s. 115 – 121.

¹⁴ Pre viac informácií o spracovaní dát z výskumu pozri: LAJČIAKOVÁ, PETRA – TABAČKOVÁ – KLAUDIA: *Ako spracovať výskum: Manuál pre študentov psychológie*. Ružomberok: Verbum, 2010, 181 s.

¹⁵ Tzv. analýza sledovanosti médií.

¹⁶ PMT: TAM výskum na Slovensku [cit. 2018-09-20]. Dostupné na internete: <<http://www.pmt.sk/>>.

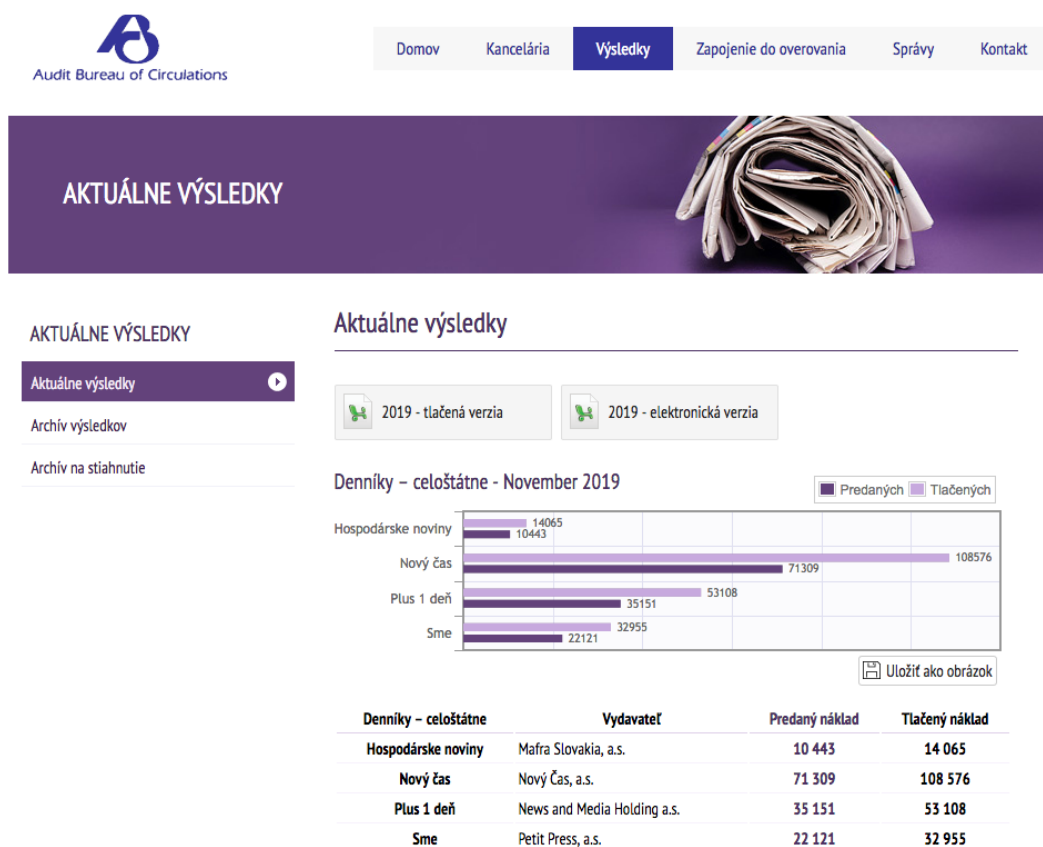
¹⁷ MEDIAN SK: Median sk, mml-tgi, 1.+2.//2018 [cit. 2018-09-20]. Dostupné na internete: <<http://www.median.sk/pdf/2018/ZS182SR.pdf>>.

¹⁸ Z ang.: scrape – Copy (data) from a website using a computer program. „all search engines scrape content from sites without permission and display it on their own sites“ LEXICO.COM: *Meaning of scrape in English* [cit. 2020-01-15]. Dostupné na internete: <<https://www.lexico.com/definition/scrape>>.

¹⁹ IABmonitor: Dostupné na internete: <<https://rating.gemius.com/sk/tree/112>>.

Tlač

V prípade tlače na Slovensku máme k dispozícii dáta, ktoré zverejňuje na svojom webe Kancelária pre overovanie nákladov tlače ABC SR (portál abc.sk). Nájde tu časť s aktuálnymi výsledkami, archív výsledkov a z pohľadu dát a ich dlhodobého spracovania aj archív na stiahnutie.²⁰

Ilustrácia 6: Webový portál ABC SR.

Digital Single Market

Medzi otvorené zdroje môžeme zaradiť výsledky programu Digital Single Market, patriaceho pod Európsku komisiu, ktorý mapuje digitálny marketing a telekomunikácie.

Na svojom webe poskytuje dáta o viacerých oblastiach života v EÚ, napríklad – o používaní internetu, mobilov, o digitálnych zručnostiach. V mediálnej oblasti tu nájdeme dáta s možnosťou ich porovnania s ostatnými krajinami EÚ.

V sekcii audiovizuálny a mediálny obsah sa nachádzajú napríklad dáta o čítaní online novín a magazínov, hrách, obrázkoch, filmoch, hudbe a rovnako napríklad aj o ochote platiť za video obsah online. Je tu možnosť filtra podľa vekových skupín, vzdelania, zamestnania, pohlavia atď. Pri spracovaní dát do textu, napríklad na webe, máme na výber z niekoľkých typov grafov a z niekoľkých typov formátov. Pomocou je tiež aj možnosť vložiť do textu dáta ako mapu.²¹

Získavanie dát predstavuje základný krok k ich ďalšiemu spracovaniu či vizualizácii.

Na začiatku je nevyhnutné definovať si základné predpoklady, na ktoré chceme odpovedať pomocou získaných dát. Rovnako je nevyhnutné zamyslieť sa nad nasledovnými skutočnosťami, ktoré uvádzame v úsilí predstaviť prácu s dátami.

- Máme dostatok zdrojov na získanie požadovaných informácií, resp. dát?
- V akej forme máme dáta k dispozícii?
- Dajú sa dáta medzi sebou i štatisticky porovnávať?

²⁰ ABCSR.SK: Dostupné na internete: <<http://www.abcsr.sk/domov/>>.

²¹ DIGITAL SINGLE MARKET: See the evolution of an indicator and compare breakdowns [cit. 2018-09-28]. Dostupné na internete: <<https://ec.europa.eu/digital-single-market/>>.

- Ktoré z dostupných nástrojov a aplikácií je vhodné využiť, aby nášmu textu, resp. vizualizácii recipient porozumel?
- Existujú len aktuálne dáta alebo sa vieme dostať aj k dátam za väčší časový úsek?
- Pomocou ktorého nástroja sa mi podarí najrýchlejšie dáta upraviť do formátu, ktorý vyžaduje zvolená aplikácia?
- Je potrebné dáta vizualizovať?
- Dajú sa získané dáta vizualizovať?
- Neporovnávame neporovnateľné, hoci je to vizuálne príťažlivé?

Tvorba textu s využitím dát a otvorených zdrojov

Vychádzajme zo situácie v redakcii. Na porade máme schválenú tému a predpokladáme ideálny scenár – veľkorysosť zo strany redakcie, pokiaľ ide o čas. Nie každá redakcia totiž dokáže zamestnať ľudí, ktorí sa na dátovom oddelení venujú dlhodobo témam, pri ktorých je predpoklad, že získanie a spracovanie dát zaberie dlhý čas.

Ak začneme pracovať na texte, ktorý bude postavený na dátach, máme v podstate dve možnosti – na jednej strane môžeme zistenia publikovať v texte a na druhej ich prehľadne spracovať a vhodným spôsobom vizualizovať.

Dôležité však je vedieť, že dátová žurnalistika nie sú len vizualizácie, interaktívne mapy či dáta v texte. S dátovou žurnalistikou sa spájajú aj tzv. otvorené zdroje, ktoré ponúkajú práve nástroj overovania faktov.

Vidíme, že textov, ktoré vychádzajú z otvorených zdrojov bez infografiky, je najmä v prípade spravodajských portálov viac.

V prípade študentov je v tomto bode dôležité vybrať si tému a začať k nej hľadať dostupné informácie.

Kvôli orientácii v otvorených zdrojoch a databázach ponúkame ich prehľad tak, ako sme ich zverejnili aj v učebnici *Otvorené zdroje a dáta pre novinárov na Slovensku* či v texte *Vznik a vývoj otvorených zdrojov pre novinárov na Slovensku*²². Ide o zdroje – databázy, datasey online, ktoré na základe nášho výskumu využívajú novinári najčastejšie v úsilí získať dáta alebo overovať fakty.

V spomínanej učebnici nájdeme o jednotlivých zdrojoch viac a v knihe *The Data Journalism Handbook*²³ nájdeme, okrem iného, niekoľko príkladov pri písaní textov, ktoré sú inšpirované a zdrojované dátami. Je voľne prístupná online.

Pokračujme v popise činnosti dátového novinára, ktorý sa rozhodne dáta získať a ďalej s nimi pracovať. Nižšie ponúkame možnosti vyhľadávania v Google prehliadači s použitím tzv. operátorov. Výsledkom úspešného vyhľadávania dát bude v ideálnom prípade dátový súbor (xls, csv), s ktorým sa dá ďalej pracovať v niektorom z tabuľkových editorov – Excel, Libre Office, Neo Office, tabuľky Google a pod.

²² HACEK, JÁN: Vznik a vývoj otvorených zdrojov pre novinárov na Slovensku. In *Otázky žurnalistiky*. Bratislava, 2019, roč. 62, č. 3 – 4, s. 49. Môžeme ich rozdeliť na oficiálne neoficiálne (komerčne) zdroje. V oficiálnych kde musia dáta zverejňovať inštitúcie, ktorým to ukladá zákon. Ide o tzv. povinné osoby. Neoficiálne otvorené zdroje sú výsledkom práce neziskových organizácií atď. ako píšeme v úvodnej časti.

²³ GRAY, JONATHAN – CHAMBERS, LUCY – BOUNEGRU, LILIANA (Eds.): *The Data Journalism Handbook: How Journalists Can Use Data to Improve the News*. 1. vyd. Sebastopol: O'Reilly, The Open Knowledge Foundation, European Journalism Centre, 2012. 242 s.

Väčšinou je potrebné dáta upraviť a vybrať z nich len podstatné časti. Túto fázu práce môžeme nazvať **filtrovanie dát**. Pohodlné je aj využívať **Google disk** a jeho aplikáciu Tabuľky, Data Studio²⁴ alebo tzv. „Smartsheets“. Pri filtrovaní je dobré poznať základné postupy pri práci s textovými editormi. Vychádzame z toho, že študenti majú základné vzdelanie pre prácu s Excelom. Na doplnenie zručností odporúčame stránku easyexcel.sk, kde sú k dispozícii aj vzorové dáta, tabuľky na stiahnutie a na tréning opisovaných návodov práce s tabuľkami.

Názov otvoreného zdroja	rok	Názov otvoreného zdroja	rok
Štatistika kriminality v Slovenskej republike	1997	Centrum vedecko-technických informácií SR	2012
Register obyvateľov Slovenskej republiky	1998	EU Open Data Portal	2012
Kancelária pre overovanie nákladov tlače ABC SR	2000	FinStat	2012
Obchodný register	2000	Medan.sk	2012
Živnostenský register Slovenskej republiky	2001	Notársky centrálny register záložných práv	2012
Median	2002	Register zamestnancov vysokých škôl	2012
Rokovanie vlády Slovenskej republiky	2002	Finančná správa Slovenskej republiky	2013
AKO	2003	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky	2013
Focus	2003	Otvorené súdy	2013
ezakazky.sk	2004	Protimonopolný úrad Slovenskej republiky	2013
Majetkové priznania	2004	ITMS2014+	2014
medialne.trend.sk	2004	Portál CICA	2014
Pôdohospodárska platobná agentúra	2004	Register účtovných závierok	2014
Štatistika hlasovaní poslancov	2004	Chcemvediet.sk	2015
Účasť poslancov na schôdzach	2004	Generálna prokuratúra Slovenskej republiky	2015
Enviroportál	2005	Portál otvorených dát – data.gov.sk	2015
Rada pre vysielanie a retransmisíu	2006	Register konečných užívateľov výhod	2015
AIMmonitor/IABmonitor	2007	Register úpadcov	2015
Centrálny register evidencie umeleckej činnosti	2007	Úrad pre verejné obstarávanie	2015
Centrálny register publikačnej činnosti	2007	Ústavný súd Slovenskej republiky	2015
Katastrálny portál	2007	edlnici.sk	2016
Foaf	2008	Súdne rozhodnutia	2016
Otvorené štátne zákazky	2009	verejne.digital	2016
Demagog.sk	2010	Mapový klient ZBGIS	2017
Centrálny register dlžníkov Slovenskej republiky	2011	Otvorené zmluvy	2017
Centrálny register zmlúv	2011	Register partnerov verejného sektora	2017
Obchodný vestník	2011	Kamidueurofondy	2018

Ilustrácia 7: Otvorené zdroje pre novinárov na Slovensku – rok vzniku/zverejňovania prvých dát.

Pri filtrovaní dát ide v prvom momente o rýchle zorientovanie sa a o spoznanie rozloženia riadkov a stĺpcov v stiahnutom dokumente – ich pomenovanie a povahu, teda či ide o textový, či číselný stĺpec/riadok. Je to dôležité i kvôli následnému vytváraniu filtrov.

Ak napríklad stiahneme dáta o kriminalite na Slovensku, ide prevažne o rozsiahlejší dokument. Je preto vhodné, ak sa potrebujeme zamerať napríklad na kriminalitu mladistvých za určité obdobie, vytvoriť si filter, ktorý nám pomôže elegantne selektovať z dokumentu len želanú časť, s ktorou ďalej pracujeme.

²⁴ „Google Data Studio - is a free business intelligence tool from Google. It allows you to visualize and explore data interactively in panels or reports. You can access and analyze data from more than 500 sources, including BigQuery and Sheets, with a GUI to produce visualizations and map graphics.“

Príklad: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019

formát súborov: [csv](#) [xml](#)

Štatistika kriminality za rok 2019	v SR			v SR spáchanej na mládeži		v SR spáchanej cudzincami
	za obdobie:	podľa druhu kriminality	podľa názvov trestných činov	podľa §	podľa druhu kriminality	podľa §
1.1.-31.1.2019	 (XML, 810 kB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 684 kB)	 (XML, 844 kB)	 (XML, 279 kB)
1.2.-31.2.2019	 (XML, 811 kB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 752 kB)	 (XML, 927 kB)	 (XML, 364 kB)
1.1.-31.3.2019	 (XML, 811 kB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 817 kB)	 (XML, 1 MB)	 (XML, 413 kB)
1.1.-30.4.2019	 (XML, 811 kB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 822 kB)	 (XML, 1 MB)	 (XML, 470 kB)
1.1.-31.5.2019	 (XML, 811 kB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 3 MB)	 (XML, 842 kB)	 (XML, 1 MB)	 (XML, 519 kB)
1.1.-30.6.2019	 (XML, 812 kB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 3 MB)	 (XML, 885 kB)	 (XML, 1 MB)	 (XML, 561 kB)
1.1.-31.7.2019	 (XML, 812 kB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 3 MB)	 (XML, 905 kB)	 (XML, 1 MB)	 (XML, 598 kB)
1.1.-31.8.2019	 (XML, 812 kB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 3 MB)	 (XML, 907 kB)	 (XML, 1 MB)	 (XML, 621 kB)
1.1.-30.9.2019	 (XML, 812 kB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 3 MB)	 (XML, 915 kB)	 (XML, 1 MB)	 (XML, 645 kB)
1.1.-31.10.2019	 (XML, 812 kB)	 (XML, 2 MB)	 (XML, 3 MB)	 (XML, 933 kB)	 (XML, 1 MB)	 (XML, 675 kB)

Ilustrácia 8: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019 – možnosti výberu²⁵.

Vyberieme si napríklad dáta zodpovedajúce kriminalite v SR spáchanej na mládeži – podľa druhu kriminality.

Predpokladajme, že potrebujeme priniesť našim recipientom informácie o zmene kriminality v tejto oblasti. Nebude postačujúce vychádzať len z údajov v jednej tabuľke, ale budeme musieť spojiť viacero, ak nie všetky údaje dokopy, aby sme videli dáta z dlhodobého hľadiska.

Máme teda viacero tabuliek, ktoré potrebujeme zlúčiť do jednej a ďalej pracovať s dátami pokope. Existuje niekoľko možností, ako spojiť niekoľko súborov (súbory csv) do jedného. Predstavujeme jeden online nástroj *Merge CSV files*, ktorý nám pomôže dosiahnuť požadovaný výsledok. Ponúkame ho v ilustrácii 9 aj s návodom.

^{25 25} MINV.SK: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019 [cit. 2019-12-21]. Dostupné na internete: <http://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_xml>.

Merge CSV files

Settings:

Keep header (Index) only in first file

Merge multiple CSV files in just three simple steps

1. Click **Select CSV-files** or pull your files onto the Drag & Drop field to begin with the merging. The CSV files are now getting prepared for the combining. You can see the progress at the blue bars. Once every file is uploaded you can proceed with step 2.

2. You are now able to change the order how the CSV files will be added to the new merged CSV. Therefore you can pull the files at the arrows to reorder. Additionally, you can choose if you want to have the header - also known as the index - removed at files other than file one. In most cases you only want the header in file one.

3. Thats it! Now you can merge the CSV file by clicking "Merge CSV-files". Then you can download your file and import it into Excel or other software.

© 2020 csv-zusammenfuehren.de - All rights reserved. [Imprint](#) - [Privacy Policy](#)

Ilustrácia 9: Online nástroj Merge CSV files.

Ak zaznievajú, najmä od niektorých verejne činných osôb, obavy či šírenie strachu z kriminality páchanej migrantmi, resp. cudzincami na našom území, bez poznania skutočných tvrdých dát sa situácia popísať a argumentovať nedá. A práve tu máme údaje, ktoré dokážu konfrontovať výroky s realitou. Spomínané dlhodobé dáta sa dajú i v tejto oblasti využiť a napríklad porovnať ako súvisí počet udelených azylov s kriminalitou v priebehu niekoľkých rokov.

Takto pripravené dáta v tabuľke môžeme vizualizovať pomocou grafu. Vzhľadom na uvedený príklad kriminality páchanej cudzincami na území Slovenskej republiky bude vhodné vizualizovať ich, resp. porovnať kriminalitu páchanú Slováckmi s kriminalitou páchanou cudzincami.

Hoci by sa na prvý pohľad mohlo zdať vizualizovanie vyššie uvedenej tabuľky ako dobrý nápad, nie je to celkom vhodné. Pri porovnaní údajov o trestných činoch na Slovensku s údajmi vzhľadom na občanov iných krajín si všimnime pomerne veľký rozdiel v číslach. V prípade ich vizualizácie pomocou grafu by menšie čísla, resp. stĺpce na grafoch neboli vôbec viditeľné. Nemá preto význam vizualizovať spomínanú tabuľku bez zmeny ako celok.

Riešení, ako priniesť spomínané dáta recipientom na webe, je niekoľko. V prípade, že dáta upravíme do podoby – **Slovensko, krajiny EÚ, ostatné**, dostaneme už väčšie skupiny dát, ktoré sa budú dať znázorniť na grafe. Alebo je tu možnosť použiť na vizualizáciu koláčový graf s využitím len dvoch údajov – **kriminalita Slovensko vs. cudzinci**.

Druh kriminality	Údaje o trestných činoch																	
	Objasnené aj dodat.	Násilná krim.	Mravnost. krim.	Majetk. krim.	-krádeže vlámaním	-ostatné majetkové	-krád. mot. voz.	Ostatná krim.	Všeobecná krim.spolu	Drogové TČ	Zostávajú. krim.	Ekonom. krim.	Organiz. zločin	Vplyv alkoholu	Vplyv drog	Maloletý pách.	Mladistvý pách.	Celkom páchat.
Albánsko	1										1						1	
Arménsko	1						1	1									1	
Belgicko	1										1						1	
Bulharsko	2						2	2	1								2	
Chorvátsko	1										1						1	
Francúzsko	4										4						2	
Gruzínsko	3			3	3			3									3	
Írsko	1									1							1	
Irán	1										1						1	
Izrael	1									1							1	
Jemen	1									1							1	
Macedónsko	2	1						1			1						2	
Maďarsko	15	1		4		4		5		1	9						14	
Ostatné európske krajiny	1										1						1	
Poľsko	5			1		1		1		4			4				5	
Rakúsko	3									3			2				3	
Rumunsko	5	1		4	4			5					1				3	
Srbsko (od 1.1.2008)	13	1		4		4		1	6	4	3		3				13	
Taliansko	5									1	4						3	
Turecko	1									1							1	
USA	1										1						1	
Ukrajina	12			1		1		3	4		5	3		4		1	12	
Vietnam (VDR)	11							1	1	1	1	9		1			7	
Česká republika	28	1	1	7		7		3	12		7	9		3			24	
Španielsko	1										1						1	
Slovenská republika	3 810	354	72	1 263	214	1 049	70	471	2 160	82	917	732		606	26	74	222	3 793
Spolu	3 920	359	73	1 284	218	1 066	70	481	2 197	84	947	775	1	624	26	74	223	3 898

Ilustrácia 10: Údaje o trestných činoch.

Predstavili sme základný postup pri získavaní a úprave dát. Otázkou je, či dáta aj vizualizovať.

Nie všetko sa dá graficky znázorniť – niekedy kvôli množstvu údajov, ktoré by sa na webe nedali rozložiť. V prípade statickej vizualizácie je to jednoduchšie. Viac praktických odporúčaní nájdeme v kapitole Datawrapper.de a Batchgeo.

Práca s dátami, ich filtrovanie, frekvenčné tabuľky – Excel

Ako sme už uviedli, úprava dát, aby sme sa v nich lepšie zorientovali a prípadne s nimi mohli ďalej pracovať v niektorej z aplikácií, si vyžaduje využitie niektorého z tabuľkových editorov. Najčastejšie využívané sú, samozrejme, program Excel a tabuľky Google, ktoré poskytujú rovnako spoľahlivé nástroje, takmer identické s Excelom.

Predstavíme základné súčasti pojmy a postupy, ktoré sú nevyhnutné pri používaní Excelu.

Pri vkladaní textu a čísel do Excelu sa nám môže stať, že sú niektoré znaky vynechané alebo nahradené inými. Ide najmä o tie, ktoré sú súčasťou slovenskej abecedy. Stáva sa, že sú napríklad znaky s diakritikou nahrádzané rôznymi inými symbolmi (štvorček a pod). Je nevyhnutné, aby sme pred vkladaním textu zrušili formátovanie.

Najrýchlejší spôsob, ktorý sa nám osvedčil, je skopírovať celý text do vyhľadávacieho riadku v internetovom prehliadači, hneď ho skopírovať späť a následne vložiť na miesto, kam potrebujeme.

K takýmto situáciám dochádza najmä pri priamom kopírovaní z webu alebo z dokumentu vo formáte pdf. Môžeme, v prípade, že sme sa tohto problému nezbavili, dať nahradiť nechcené znaky správnymi v celom dokumente.

Pri vytváraní či upravovaní tabuľky je nevyhnutné myslieť na rozloženie stĺpcov a riadkov. Akákoľvek aplikácia či program, vrátane tabuľkových editorov, pracujú s riadkami a stĺpcami a podľa toho ponúkajú i možnosti úprav, zobrazení či filtrovania.

Nesmieme zabúdať v niektorých prípadoch na určenie charakteru obsahu jednotlivých stĺpcov (všeobecné, mena, číslo, dátum, percento atď).

Ak upravujeme dáta v Exceli a plánujeme ich vyčistiť a exportovať do niektorej z aplikácií na ďalšie spracovanie, vizualizáciu, nemá zmysel ich graficky upravovať. Dôležité je upraviť ich technicky, uložiť v požadovanom formáte (xls, csv) a otvoriť tam, kde to potrebujeme. Niektoré aplikácie umožňujú i priame vloženie skopírovaných dát priamo z Excelu.

Kontingenčné tabuľky

Kontingenčné tabuľky (tzv. pivot tables) v Exceli umožňujú a uľahčujú prácu s veľkým množstvom dát. Ide o tabuľku, ktorá pomenúva vzťah dvoch alebo viacerých hodnôt. Je dôležité na začiatku pripomenúť, že kontingenčná tabuľka vzniká z klasickej tabuľky v Exceli. Ako príklad si uvedme už spomínanú tabuľku kriminality (Ilustrácia 8).

Pri vytváraní kontingenčných tabuliek je potrebné pamätať na niekoľko základných vecí, aby sa nám tabuľka zobrazovala správne.

Nesmieme zabudnúť na vyplnenie hlavičky – tzv. už spomínaný popisný riadok (prvý riadok). Nemôže sa stať, že sa nám názvy stĺpcov opakujú a rovnako sa nemôže stať, aby nad stĺpcom chýbal názov. V prípade, ak robíme súčtový riadok, je potrebné nenechať ho hneď v nasledujúcom riadku pod tabuľkou, ale vynechať jeden prázdny. Excel následne ukáže, z ktorých dát bude kontingenčnú tabuľku vytvárať a ponúkne možnosť vytvorenia v existujúcom dokumente alebo v novom hárku.

Odporúčame zvoliť možnosť nového hárku, aby sa nestalo, že sa nám nová tabuľka vloží vo existujúceho dokumentu a prepíše už existujúce dáta.

Pri potvrdení vloženia kontingenčnej tabuľky sa nám zobrazia tzv. polia. Tu si určíme, čo z pôvodnej tabuľky – ktoré názvy stĺpcov sa nám zobrazia vo vytváraní kontingenčnej tabuľke a čo bude zobrazené v stĺpcoch a čo v riadkoch. Platí, že väčší položiek dávame do riadkov a nie do stĺpcov, nakoľko, ak by bolo viac údajov v stĺpcoch, museli by sme posúvať tabuľku kvôli zobrazeniu horizontálne. A v prípade webu by to bolo problematické. Závisí však od povahy každej tabuľky a od počtu údajov v nej.

Po vytvorení kontingenčnej tabuľky je pomerne jednoduché vytvoriť i kontingenčný graf. Zo skúsenosti môžeme poradiť, že ak neplánujeme ponúknuť recipientom v texte na našom webe interaktívny graf (po kliknutí sa časti grafu/stĺpce zvýraznia), máme možnosť vložiť graf aj ako obrázok (v súbore png). Čiže, po vytvorení grafu zo spomínanej tabuľky ho jednoducho uložíme ako súbor a následne vložíme na web.

Pri vytváraní tabuliek je nevyhnutné v niektorých prípadoch využívať i funkcie, ktoré obsahujú tabuľkové editory štandardne. Určiť si podmienku, spočítať údaje, vytvoriť priemer alebo median. To sú funkcie (tzv. formuly), ktoré umožňujú dostať z analyzovaných dát oveľa viac.

- a) SUM – základná matematická funkcia, ktorá sčíta hodnoty buniek alebo celý rozsah buniek;
- b) AVERAGE – funkcia, ktorá zo zadaných hodnôt vypočíta aritmetický priemer;
- c) MAX – funkcia, ktorá vyberie najväčšiu hodnotu z určenej časti hárka, resp. tabuľky;
- d) MIN – funkcia, ktorá vyberie najmenšiu hodnotu z určenej časti hárka, resp. tabuľky;
- e) IF – funkcia, ktorá má praktické využitie pri zisťovaní, napríklad, či bola daná podmienka splnená, alebo nie;
- f) CONCATENATE – funkcia, ktorá slúži na spájanie viacerých textových reťazcov do jedného;
- g) MEDIAN – funkcia, ktorá zobratí strednú hodnotu v rade čísel;
- h) MODE – funkcia, ktorá zobrazuje najčastejšie sa vyskytovanú hodnotu.

Transponovanie

Po stiahnutí niektorých datasetov nás stojí občas pomerne veľa úsilia prispôbiť dáta v tabuľke do podoby umožňujúcej ďalší postup. Niekedy býva potrebné vymeniť riadky a stĺpce medzi sebou. Môžeme to potrebovať pri práci s niektorou z aplikácií, alebo len kvôli tomu, že potrebujeme väčšinu dát dostať horizontálne. Ide o tzv. **transponovanie** (transpozícia)²⁶.

poradie	názov otvoreného zdroja	počet textov
1	Obchodný register	10183
2	Pôdohospodárska platobná agentúra	2125
3	Rozsudky súdov	1390
4	Obchodný vestník	1256
5	Centrálny register zmlúv	1162
v	Živnostenský register	933
7	Register konečných užívateľov výhod	609
8	FinStat	522
9	Katastrálny portál	260
10	Register účtovných závierok	223
11	Centrálny register dlžníkov	107
12	Foaf	46
13	Register úpadcov	37
14	Otvorené Súdny	29
15	Enviroportál	28
16	Notársky centrálny register záložných práv	19
17	Chemvediet	15
18	Otvorené zmluvy	15
19	verejne.digital	12

Ilustrácia 11: Tabuľka, ktorú potrebujeme transponovať.

²⁶ Transpozícia (výmena) údajov z riadkov na stĺpce alebo naopak

- 1 Tabuľku skontrolujeme, aby sme mali v poriadku prvý popisný riadok – hlavičku tabuľky.
- 2 Tabuľku vyznačíme a skopírujeme.
- 3 Klikneme na miesto, kde ju chceme vložiť.
- 4 Klikneme pravým tlačidlom a vyberieme „Prilepiť špeciálne“.
- 5 Po zobrazení tabuľky zaklikneme možnosť transponovať.

Prilepiť špeciálne

Prilepiť

Všetko   Všetko pomocou zdrojového motívu

Vzorce   Všetko okrem orámovania

Hodnoty   Šírky stĺpcov

Formáty   Vzorce a formáty čísel

Komentáre   Hodnoty a formáty čísel

Overenie   Všetko, zľúčiť podmienené formáty

Operácia

Žiadna   Násobenie

Sčítanie   Delenie

Odčítanie

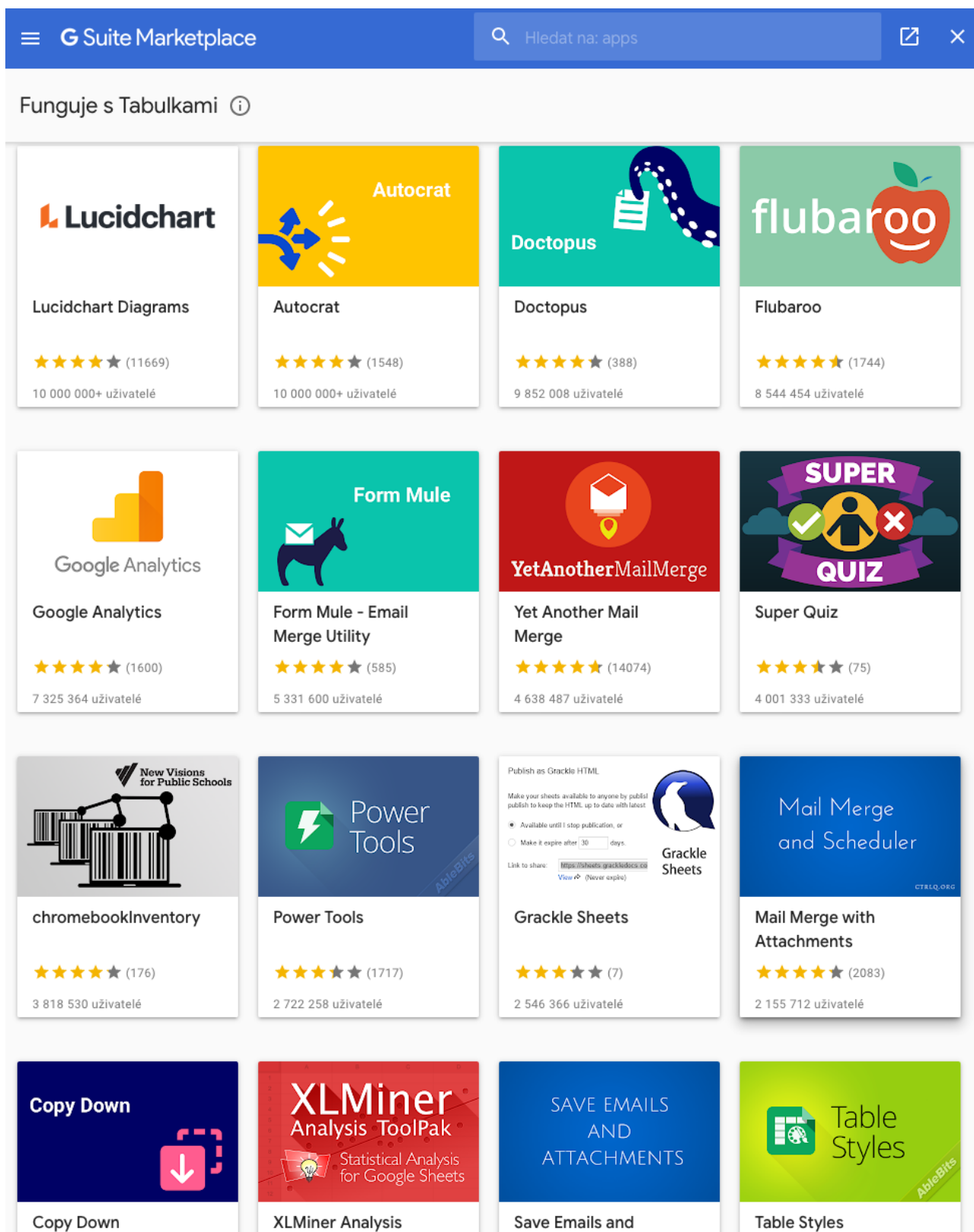

Vynechať prázdne   Transponovať

Ilustrácia 12: Možnosť transponovať tabuľku.

poradie	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
názov otvoreného zdroja	Obchodný register	Pôdohospodárska platobná agentúra	Rozsudky súdov	Obchodný vestník	Centrálny register zmlúv	Živnostenský register	Register konečných užívateľov výhod	FinStat	Katastrálny portál	Register účtovných závierok	Centrálny register dlžníkov	Foaf	Register úpadcov	Otvorené Súdny	Enviroportál	Notársky centrálny register záložných práv	Chcemvedieť	Otvorené zmluvy	verejne.digital
počet textov	10183	2125	1390	1256	1162	933	609	522	260	223	107	46	37	29	28	19	15	15	12

Ilustrácia 13: Príklad transponovanej tabuľky.

Ilustrácia 14: Ukážka aplikácií z Google na spracovanie tabuľkových formátov.

The screenshot shows the Google Suite Marketplace interface. At the top, there is a search bar with the text "Hledat na: apps" and a navigation menu. Below the search bar, there is a section titled "Funguje s Tabulkami" (Works with Spreadsheets). The main area displays a grid of 12 app cards, each with a cover image, title, developer, star rating, and number of users.

App Name	Developer	Star Rating	Number of Users
Chromebook Getter	AdminRemix	★★★★★ (13)	1 464 831
Document Studio		★★★★★ (312)	1 234 480
GradeBook for Google Sheets and Classroom		★★★★★ (74)	1 001 104
inactiveUserInventory	New Visions for Public Schools	★★★★★ (13)	899 253
Online Rubric		★★★★★ (25)	824 579
siteMaestro	New Visions for Public Schools	★★★★★ (16)	787 428
Goal Seek for Sheets	Google Cloud	★★★★★ (22)	735 436
Add Reminders		★★★★★ (765)	700 016
Ultradox		★★★★★ (851)	696 146
CoRubrics		★★★★★ (147)	701 522
Fillable Document		★★★★★ (163)	638 465
Sheetgo Connect sheets		★★★★★ (906)	611 041

Ilustrácia 15: Ukážka aplikácií z Google na spracovanie tabuľkových formátov.

V prípade tabuľkového editora online máme podobné možnosti ako pri používaní programu Excel. Výhodou je jeho zdieľateľnosť, napríklad medzi novinármi, ktorí pracujú na rovnakých témach. Nájde tu základné funkcie ako aj v programe Excel. Vyššie uvedené aplikácie je možné zadarmo doinštalovať do používaného internetového prehliadača. Je však dobré všimnúť si, ktoré z nich sú bez poplatku, resp. môže sa nám stať, že niektoré z aplikácií budú vzhľadom na základné operácie bez poplatku, no pri zložitejších zadaniach bude minimálne export vybraného spracovaného datasetu spoplatnený.

Vyhľadávanie dát – operátory pri vyhľadávaní

Väčšina študentov je zvyknutá vyhľadávať prevažne na základe zadania kľúčových slov v internetovom prehliadači. Pri vyhľadávaní dát a informácií, ktoré potrebujeme napríklad k uvedeniu zdroja našich zistení, je nevyhnutné dohľadať daný dokument či portál, kde sú dané dáta uvedené. Aby sme nemuseli pri vyhľadávaní zadávať kľúčové slová a náhodne prechádzať postupne všetky stránky výsledkov, je dôležité, spresniť si vyhľadávanie už na začiatku. Okrem presných kľúčových slov sú pomocou tzv. operátory pri vyhľadávaní v Google prehliadači. Dodáme, že pomocou zátvoriek si vieme jednotlivé operátory medzi sebou kombinovať s cieľom dosiahnuť želaný výsledok.

Ide o pojmy, ktoré umožňujú spresniť vyhľadávanie niekoľkými spôsobmi. Budeme vychádzať zo stránky pizzaseo.com²⁷, kde je používanie operátorov pri vyhľadávaní prehľadne vysvetlené.

AND: znamená, že si môžeme zvoliť výrazy, ktoré sa budú vyhľadávať súčasne.

OR: znamená, že si môžeme zvoliť výrazy, ktoré sa vzájomne vylučujú – ak nebude nájdené prvé slovo, tak sa zobrazí výsledok na základe druhého, prípadne ďalšieho slova.

„“: pomocou výrazu v úvodzovkách môžeme vyhľadávať presnú zhodu so zadaným termínom, nevzťahuje sa to na diakritiku – ak napíšeme výraz bez diakritiky, vyhľadané budú aj pojmy s diakritikou.

- (znak mínus): ide o vylúčenie termínu z vyhľadávania. Ak napíšeme pred neželané slovo znak mínus (pomlčku) bez následnej medzery, získame výsledky vyhľadávania tých stránok, ktoré dané slovo neobsahujú.

*: je to zástupný znak, ktorý nahrádza znak v slove, alebo slovo vo vete či fráze

..: po zadaní dvoch bodiek medzi dva číselné údaje Google vyhľadáva dáta v rozmedzí vymedzenom danými číslami. Najmä pre novinárov, ktorí pracujú s otvorenými dátami, je to účinný spôsob vyhľadávania.

site: ide o vyhľadávanie na konkrétnej doméne. Po zadaní výrazu site: spolu s názvom domény, bude Google vyhľadávať iba údaje na danej stránke.

intitle:/allintitle: ide o vyhľadávanie slov alebo fráz v titulkoch. Je to normálne vyhľadávanie s tým rozdielom, že výsledky sú z prehľadávania nadpisov.

intext:/allintext: ide o vyhľadávanie slova či frázy v texte, a nie v nadpisoch ako v predchádzajúcom prípade.

inurl:/allinurl: ide o vyhľadávanie slova alebo frázy v URL adrese. Ak chceme vyhľadať jedno slovo, ktoré sa v nej nachádza, použijeme inurl: a ak frázu, použijeme allinurl:.

inanchor:/allinanchor: ide o vyhľadávanie stránok, na ktoré smerujú odkazy iných stránok obsahujúcich slovo zadané za operátorom.

related: ide o vyhľadávanie podobnej webovej stránky z hľadiska obsahu či významu. Nájde sa tak napríklad obsahovo podobný web.

filetype: Ide o vyhľadávanie informácií v konkrétnom súbore. Pre novinárov, ktorí sa venujú dátam, je to nevyhnutné, ak sa snažia nájsť napríklad dáta, o ktorých vedia, že budú v tabuľkovom súbore, napríklad „.xls“.

define: ide o operátor, ktorý pomôže nájsť definíciu zadaného slova.

cache: ide o zobrazenie záznamu z vyrovnávacej pamäte Google. Tento operátor je dobré použiť vtedy, ak sa zobrazí **chyba 404 – stránka už neexistuje** alebo dôjde k problémom s načítaním webu, či v prípade, že stránka bola zmenená a chceme vidieť jej staršiu verziu.

²⁷ BALEJČÍKOVÁ, SILVIA: *Operátory vyhľadávania na Googli* [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete: <https://pizzaseo.com/sk/blog/vyhladavacie-operatory-google/>.

link: ide o vyhľadávanie domén, ktoré vedú na určitú stránku. Operátor nájde iné domény smerujúce na stránku, ktorú zadáme za operátorom.

info: ide o vyhľadanie informácií o stránke – posledný záznam vyrovnávacej pamäte, významovo a obsahovo podobné stránky, stránky, ktoré obsahujú v texte zadanú webovú stránku.²⁸

Základné operátory	
""	presná zhoda
OR	bud', alebo
-	vylúčenie slova z vyhľadávania
*	nahradenia slova/frázy
..	vyhľadanie rozpätia
€ alebo \$	vyhľadanie ceny v eurách alebo dolároch
@	vyhľadanie na sociálnych sieťach (sociálnu sieť uveďte za zavináčom, napr. @twitter)
#	vyhľadanie hashtagov
Pokročilé operátory	
site:	hľadanie na konkrétnej URL adrese
intitle:/allintitle:	vyhľadanie v titulkoch
intext:/allintext:	vyhľadanie v texte
inurl:/allinurl:	vyhľadanie v URL adrese
inanchor:/allinanchor:	vyhľadanie stránok, na ktoré vedie odkaz s hľadaným slovom/frázou
filetype:	vyhľadanie typu súboru
define:	vyhľadanie definície
related:	vyhľadanie podobného webu
cache:	zobrazenie posledného záznamu vyrovnávacej pamäte Googlu
link:	vyhľadanie domén odkazujúcich na určitú stránku
info:	zobrazenie ďalších informácií o webovej stránke
( )	ohraničenie operátorov

Ilustrácia 16: Zoznam operátorov²⁹.

TIPY:

„Odhalenie duplicitného obsahu/plagiátorstva“

Plagiátorstvo alebo duplicitný obsah môžeme odhaliť tak, že vyhľadáme presnú zhodu s časťou textu, ktorú máte na stránke a zároveň z výsledkov vyhľadávania vylúčime danú webovú stránku: „dlhšia časť textu alebo fráza“ -site:priklad.sk.

Vyhľadanie blogu, ktorý sa venuje určitej téme

Keď chceme nájsť blogy venujúce sa určitej téme, napr. zdraviu alebo móde, môžeme zadať do vyhľadávania Googlu výraz v takejto podobe: *téma inurl:blog OR intitle:blog* Tak si jednoducho vyfiltrujeme zoznam vhodných blogov, s ktorými môžeme ďalej pracovať.

²⁸ BALEJČÍKOVÁ, SILVIA: *Operátory vyhľadávania na Googli* [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete: <<https://pizzaseo.com/sk/blog/vyhľadavacie-operatory-google/>>.

²⁹ Pozn. autora: Ilustrácia je prevzatá z: BALEJČÍKOVÁ, SILVIA: *Operátory vyhľadávania na Googli* [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete: <<https://pizzaseo.com/sk/blog/vyhľadavacie-operatory-google/>>.

Vyhľadanie zmienok o spoločnosti

Pri získavaní spätných odkazov sa oplatí hľadať aj zmienky o spoločnosti na iných stránkach, a pokúsiť sa tak získať spätný odkaz. Pomocou operátorov presnej zhody „“ a vylúčenia stránky danej spoločnosti si ľahko vyfiltrujeme výsledky vyhľadávania so zmienkou danej spoločnosti:

„spoločnosť s.r.o.“ -inurl:strankaspolocnosti.sk³⁰

Presná zhoda „“

"data journalism"
🔍

🔍 Všetko
🖼️ Obrázky
📧 Správy
📺 Videá
📖 Knihy
⋮ Viac
⚙️ Nastavenia
🛠️ Nástroje

Približný počet výsledkov: 1 460 000 (0,43 sekúnd)

Data journalism - Wikipedia
https://en.wikipedia.org/wiki/Data_journalism ▾ [Preložiť túto stránku](#)
 Data Journalism is a journalism specialty reflecting the increased role that numerical data is used in the production and distribution of information in the digital ...

Podobné dopyty

- What does a data journalist do? ▾
- How do you become a journalist? ▾
- Why is data journalism important? ▾
- What does a sports data journalist do? ▾

[Spätná väzba](#)

Zobraziť výsledky pre dopyt

The Data Journalism Handbook (Kniha)
 Pôvodný dátum zverejnenia: 2012
 Autori: Liliana Bounegru, Lucy Chambers, Jonathan ...

What Is Data Journalism? | DataJournalism.com
<https://datajournalism.com> ▸ ... ▸ [Introduction](#) ▾ [Preložiť túto stránku](#)
 8. 10. 2019 - What makes data Journalism different to the rest of journalism? ... Data Journalism can help a journalist tell a complex story through engaging ...

How to be a data journalist | News | The Guardian
<https://www.theguardian.com/news/datablog/oct> ▾ [Preložiť túto stránku](#)
 1. 10. 2010 - Data Journalism trainer and writer Paul Bradshaw explains how to get started in data Journalism, from getting to the data to visualising it.

Data journalism | Media | The Guardian
<https://www.theguardian.com/media/data-journalism> ▾ [Preložiť túto stránku](#)
 Data Journalism. March 2019 ... Inside the Guardian Data Journalism: from information to insight in unpredictable times. An election full of surprises raised ...

Ilustrácia 17: Príklad: Presná zhoda.

³⁰ Tamže.

"journalism" AND "open data"

[Všetko](#) [Obrázky](#) [Správy](#) [Videa](#) [Mapy](#) [Viac](#) [Nastavenia](#) [Nástroje](#)

Približný počet výsledkov: 2 060 000 (0,35 sekúnd)

Does Open Data Need Journalism? | Internews
<https://internews.org> › [resource](#) › [does-open-data-need...](#) ▼ [Preložiť túto stránku](#)
 Open Data has been touted as the "next big thing" for almost a decade. This report by Jonathan Stoneman from the Reuters Institute for the Study of Journalism ...

Open data journalism | News | The Guardian
<https://www.theguardian.com> › [news](#) › [datablog](#) › [sep](#) ▼ [Preložiť túto stránku](#)
 20. 9. 2012 - Why does data journalism need to be open journalism too? Simon Rogers explains how we do it on the Datablog.

Introduction to open data for journalists | In-house journalism ...
<https://www.journalism.co.uk> › [introduction-course-o...](#) ▼ [Preložiť túto stránku](#)
 A one-day course focussing on how to find stories in data. This intensive course will take you through data sources, including open data and will teach you how ...

Journalism in the Age of Open Data - Ontotext
<https://www.ontotext.com> › [blog](#) › [journalism-in-the-a...](#) ▼ [Preložiť túto stránku](#)
 12. 5. 2016 - Opportunities and challenges in Open Data journalism.

The Data Journalism Handbook - Open Knowledge
<https://okfn.org> › [about](#) › [our-impact](#) › [datajournalism](#) ▼ [Preložiť túto stránku](#)
 The Data Journalism Handbook shows how journalists can use data to improve the news. At the time of publication, the field of data journalism was entirely new, ...

Výrazy vyhľadávané súčasne

Ilustrácia 18: Príklad: Výrazy vyhľadávané súčasne.

Výrazy, ktoré sa vzájomne vylučujú

"journalism" OR "newspaper"

Newspaper - Wikipedia
<https://en.wikipedia.org> › [wiki](#) › [Newspaper](#) ▼ [Preložiť túto stránku](#)
 Journalism portal · Category: Journalism · v · t · e. Front page of The New York Times on Armistice Day, 11 November 1918. A newspaper is a periodical publication containing written information about current events and ...
 Online newspaper · Newspaper publishing · Newspaper circulation · United States

journalism | Definition, History, & Facts | Britannica
<https://www.britannica.com> › [topic](#) › [journalism](#) ▼ [Preložiť túto stránku](#)
 Journalism, the collection, preparation, and distribution of news and related ... The first English newspaper, the Weekly Newes, was published in 1622. One of ...

What is journalism? Definition and meaning of the craft
<https://www.americanpressinstitute.org> › [what-is-journ...](#) ▼ [Preložiť túto stránku](#)
 pred 3 dňami - Journalism is the activity of gathering, assessing, creating, and presenting news and information. It is also the product of these activities.

Ilustrácia 19: Príklad: Výrazy, ktoré sa vzájomne vylučujú.

Rozšírené vyhľadávanie cez Google

Oplatí sa mať trpezlivosť a nastavovať pri vyhľadávaní spresňujúce kritériá – nastaviť filtre v rozšírenom vyhľadávaní cez Google. Je tu totiž možné nastaviť celý algoritmus vyhľadávania a čiastočne tak skúsiť vyhľadávanie bez písania operátorov a využiť ich prednastavenie v rozšírenom vyhľadávaní. Môžeme si naraz nastaviť niekoľko obmedzení – jazyk, región, posledná aktualizácia, konkrétna doména a typ súboru.

Ak vieme, že zverejnenie určitej informácie je definované príslušným zákonom – resp., že do určitého dátumu musí byť online, definovanie kritérií v rozšírenom prehliadaní môže byť veľkou pomocou.

Rozšírené vyhľadávanie

Nájsť stránky obsahujúce...

všetky tieto slová:

presne toto slovo alebo výraz:

akékoľvek z týchto slov:

žiadne z týchto slov:

rozsah čísel od: do

Výsledky môžete zúžiť nasledovne...

jazyk:

región:

posledná aktualizácia:

stránky alebo doména:

zobrazené výrazy:

Bezpečné vyhľadávanie:

typ súboru:

práva na používanie:

[Rozšírené vyhľadávanie](#)

Ilustrácia 20: Príklad: Rozšírené vyhľadávanie v Google vyhľadávači.

The Wayback Machine – archív webu

Nástrojom umožňujúcim zobrazenie webu v minulej podobe je nástroj The Wayback Machine na webe web.archive.org, ktorý umožňuje zobraziť web tak, ako vyzeral v minulosti podľa dátumu, ktorý si zvolíme, späť, až do roku 1996. Uchováva aj weby, ktoré už neexistujú. Do vyhľadávacieho riadku skopírujeme daný link webu a následne vyberieme dátum, ktorý si želáme zobraziť.

Odpovede na ďalšie otázky k opísanému nástroju dostaneme priamo na webe.

„Removing your item pages from archive.org

How do I delete my account?

How do I enlarge a book on my mobile device

Archive.org page overview

Control the Playlist and Player in Audio Items

I can't find my items!

How to delete or add files to an existing item

How to move an item to another collection

How do I remove items from my favorites list?

How to request a collection

How to download files

How long is my wait for a book loan?

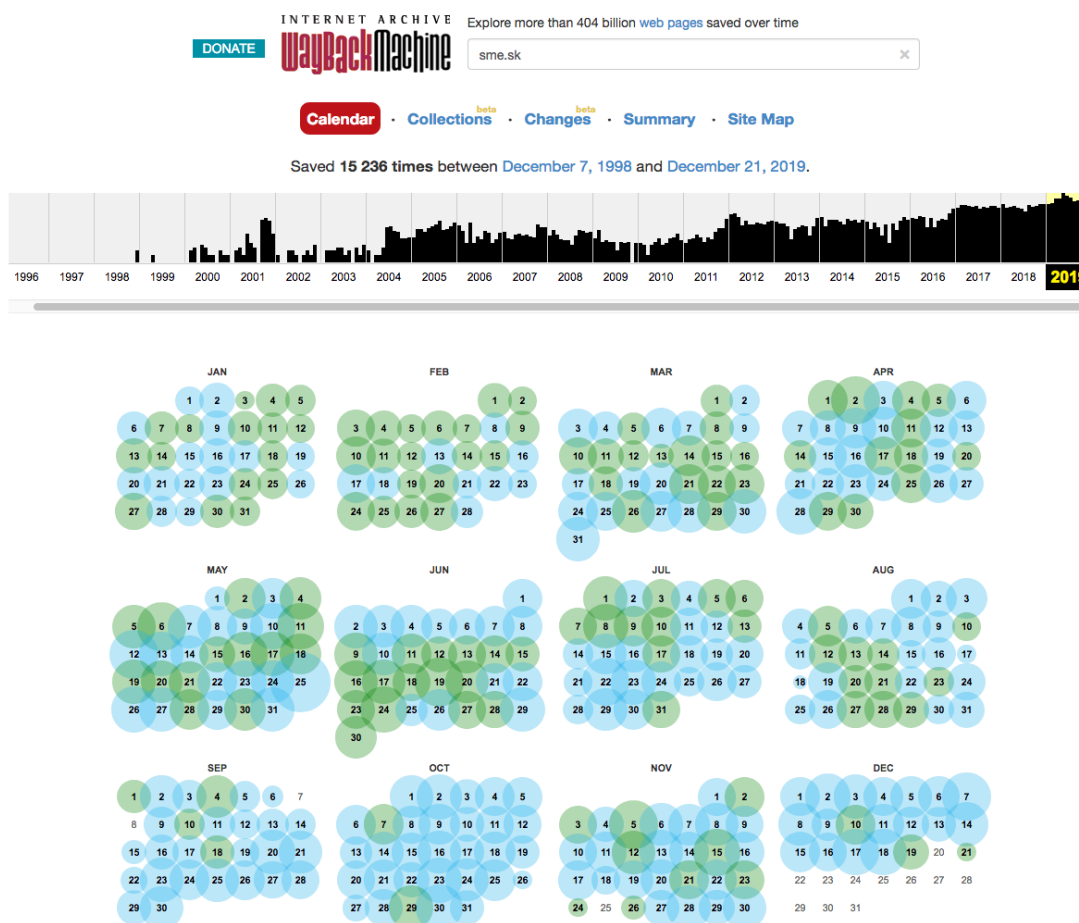
How to download and return a borrowed book

I deleted my account but my items are still visible

How to upload scanned images to make a book

How to upload files to create a new item page

*What is a view?*³¹

Ilustrácia 21: Waybackmachine – archív webu.

³¹ HELP.ARCHIVE.ORG: [cit. 2019-12-21]. Dostupné na internete:<https://help.archive.org/hc/en-us#The_Wayback_Machine>.

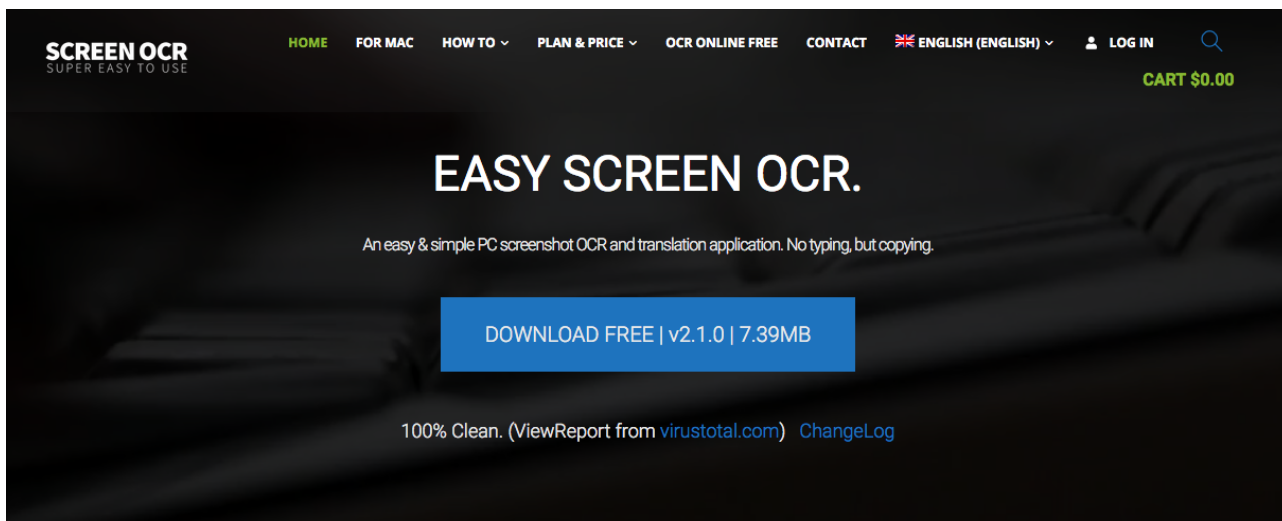
Typy súborov

Najvhodnejším formátom, v ktorom sa oplatí dáta z daného otvoreného zdroja stiahnuť, je formát csv³². Ide o typ formátu, ktorý je požadovaný, pokiaľ využívame na spracovanie – filtrovanie či vizualizáciu dát – webové aplikácie alebo napríklad aj tabuľky od Googlu. Ako však uvádzame pri možnostiach vyhľadávania cez tzv. operátory, je dobré vedieť, alebo predpokladať, v akom súbore by sa mohli hľadané dáta nachádzať.

Občas sa však stane, že povaha dostupných či získaných dát neumožňuje ich ďalšie spracovanie.

Podľa výpovedí novinárov žiadajúcich informácie na základe tzv. infozákona³³ sa hlavne v minulosti stávalo, že dostávali v odpovedi na infožiadosť súbory, ktoré nebolo možné použiť na ďalšie spracovanie. Textové dokumenty, ktoré pochádzali z naskenovaných originálov, mali často tmavé okraje alebo takmer nečitateľné časti. Na prvý pohľad to síce bola odpoveď na spomínanú infožiadosť, no v prípade väčšieho objemu nebolo možné s údajmi ďalej pracovať.

V prípade, že má novinár k dispozícii fyzické kópie dokumentov v textovej podobe, môže digitalizovať s použitím tzv. **OCR programu** na ich prevod do elektronického súboru – napríklad xls, docx a podobne.

Ilustrácia 22: Program na prevod obrázku (sken, noviny) do iných spracovateľných formátov³⁴.

Skracovanie URL adries

Stáva sa, že potrebujeme jedným zo štandardných spôsobov skrátiť URL adresu. Zo skúsenosti môžeme povedať, že práve URL adresy odkazujúce na výsledky práce v niektorej z aplikácií na vizualizáciu dát, či napríklad mapy, sú nadmerne dlhé. V prípade, ak chceme zdieľať daný odkaz, napríklad na sociálnych sieťach, je nevyhnutné ho skrátiť.

Existuje niekoľko možností skracovania URL adries – jedna z nich je využiť bezplatný online nástroj **bit.ly**³⁵. Okrem skracovania URL adries umožňuje bit.ly aj ich uchovávanie a editovanie.

³² CVS.: *Comma-separated values* skrátene CSV.

³³ Zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií). Dostupné na internete: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2000-211>>.

³⁴ EASYSCREENOCR.COM: Dostupné na internete: <<https://easyscreenocr.com/>>.

³⁵ BITLY.COM: *Powerful, Recognizable Links: Pick a plan, secure a free custom domain and start sharing branded links*. Dostupné na internete: <<https://bitly.com/>>.

Získavanie dát z webových stránok

V prípade, ak webová stránka obsahuje údaje, ktoré potrebujeme stiahnuť spôsobom, aby sme s nimi mohli ďalej pracovať, existuje možnosť, ktorá nám môže pomôcť. Jedným z posledných a pomerne silných spôsobov na získavanie dát z webov je tzv. web scraping. Oplatí sa použiť ho v prípade, ak sú na webe dostupné dáta, ktoré potrebujeme, no chýba možnosť ich stiahnutia v niektorom z prijateľných formátov.

Existuje niekoľko nástrojov, ktoré umožňujú získať dáta z webu v prehľadnej tabuľke. Jedným z nich je tzv. rozšírenie prehliadača Google Chrome – Web Scraper. Po jeho doinštalovaní sa objaví možnosť zvoliť si možnosti exportu dát z daného webu do prehľadných tabuliek a ich stiahnutie vo formáte csv.

Využitie vidíme najmä v prípade, ak sa na webe nachádzajú tabuľky a potrebujeme ich stiahnuť a ďalej s nimi pracovať a ak je tabuliek viac (a viac umiestnených vedľa seba), nie je možné skopírovať ich z webu v podobe, ktorá umožňuje ich ďalšie spracovanie. Bežne sa stretávame s podobným prípadom, keď kopírujeme údaje z pdf dokumentu – údaje bývajú v tabuľkovom dokumente (napríklad Excel) poprehadzované a chaotické.

Príklad fungovania opisovaného nástroja si predstavme na komerčnom webe, ktorý predáva nejaké výrobky. Štandardne má vytvorené isté kategórie produktov, ku ktorým je pridelená cena a bližšia špecifikácia. Naším cieľom by bolo stiahnuť tieto údaje spôsobom, aby bola zachovaná štruktúra získaných dát – máme na mysli jednotlivé riadky a stĺpce s ich hodnotami tak, ako boli prezentované na webe.

V prípade, ak sú tabuľky na webovej stránke, máme možnosť stiahnuť ich do programu Excel spôsobom, ktorý zaručí ich pôvodné rozloženie a možnosť pracovať s nimi ďalej. Ide o rozšírenie „Table to Excel“ pre prehliadač Firefox a rovnako pre Firefox je k dispozícii aj doplnok „Data Scrapper“ či „Table Capture“ v prehliadači Chrome.

Aplikácie umožňujúce prácu dátami a ich vizualizáciu

Vytváranie máp – predovšetkým pre spravodajské weby

Existuje niekoľko možností vizualizácie dát a v nasledujúcej časti si predstavíme niektoré z nich, ako aj postupy, ako si získané dáta previesť na mapu. Ich využitie môžeme registrovať predovšetkým pri zverejňovaní volebných výsledkov, keď vnímame už ako prirodzené, že si na mape Slovenska nájdeme dáta o volebnej účasti, či volebných výsledkoch v danom meste a obci.

Mapa s dátami je pomerne jednoduchý a efektívny nástroj, ako namiesto textu recipientom sprostredkovať informácie. Príkladom sú aj mapy kriminality, ktoré spájajú miesta činu s adresami.

Štandardne máme niekoľko možností vizualizácie dát na mape. Môžeme vizualizovať konkrétne body, na základe adries – štát, sídlo, adresa bydliska. Ak vytvárame interaktívnu mapu, môžeme ju publikovať i tzv. časozberným spôsobom, v ktorom nám údaje pribúdajú či odbúdajú v danom časovom úseku, ide v podstate o video stopu. O čosi náročnejším spôsobom je vizualizácia oblastí, pomocou tzv. polygónov³⁶. Tu ide o vykreslenie a zvýraznenie celých plôch, oblastí (okresy, kraje, katastrálne územie obce a pod).

³⁶ Ide o lomenú čiaru, ktorá vyznačuje, v našom prípade, vybranú plochu na mape.

Príklady možného využitia mapy:

Vizualizácia neplatičov

Predstavme si, že potrebujeme názorne ukázať svojim recipientom, o koľko prichádza štát na daniach, alebo koľko neplatičov má dané mesto či obec. V prípade, ak mesto zverejňuje tzv. čierne listiny neplatičov, je pomerne silným nástrojom zverejniť tento zoznam, za predpokladu, že listina obsahuje i adresy, na webe vo forme interaktívnej mapy.

Odsťahovaní z môjho mesta

Aj keď ide o redaktorov menšieho spravodajského webu, nasledujúci príklad je vhodné zrealizovať. Ak sa v poslednom čase hovorí o pohybe osôb, o migrácii a ekonomickej migrácii, je dobré pozrieť sa cez čísla i na počty odsťahovaných ľudí v našich mestách a dedinách. Práve vytvorenie interaktívnej mapy dokáže pomerne prehľadne demonštrovať presuny populácie v rámci Slovenska či Európy.

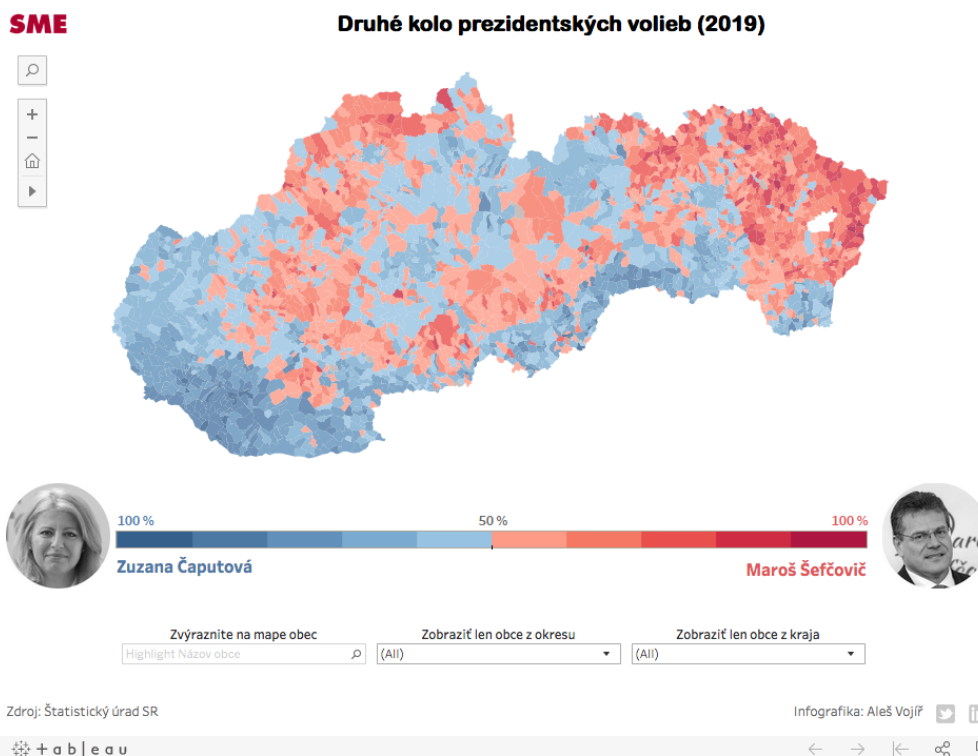
Spojenie ukradnutého auta s mapou

Už dlhšie uvažujeme nad nasledujúcou vizualizáciou kriminality v Slovenskej republike. Predstavme si, že by sa každý jeden kriminálny čin spojil s konkrétnou adresou, kde sa udial. Dovoľujeme si tvrdiť, že by tento počin ovplyvnil i trh s nehnuteľnosťami. Ak by sme spojili kriminálnu činnosť s ulicami v danom meste, predpokladáme, že pri kúpe nehnuteľností nastane zvýšený záujem práve o tie lokality, kde je kriminalita minimálna. Spojenie konkrétnych značiek (typov) áut s presnými súradnicami, resp. adresami ich krádeže by naše tvrdenie zaiste potvrdil.

Volebné mapy na webe

V prípade volebných výsledkov je vhodné vizualizovať ich na mape, ktorá sa zverejní na niektorom zo spravodajských portálov. Prax zodpovedá dlhodobej príprave vizualizácie pred voľbami.

Mapa výsledkov volieb prezidenta SR - 2. kolo

Ilustrácia 23: Čaputová alebo Šefčovič? Pozrite si, ako sa volilo vo vašej obci³⁷.

³⁷ SME.SK: Čaputová alebo Šefčovič? Pozrite si, ako sa volilo vo vašej obci [cit. 2020-02-06]. Dostupné na internete: <<https://domov.sme.sk/c/22088245/volebna-mapa-kde-ziskali-hlasy-caputova-a-sefcovic.html>>.

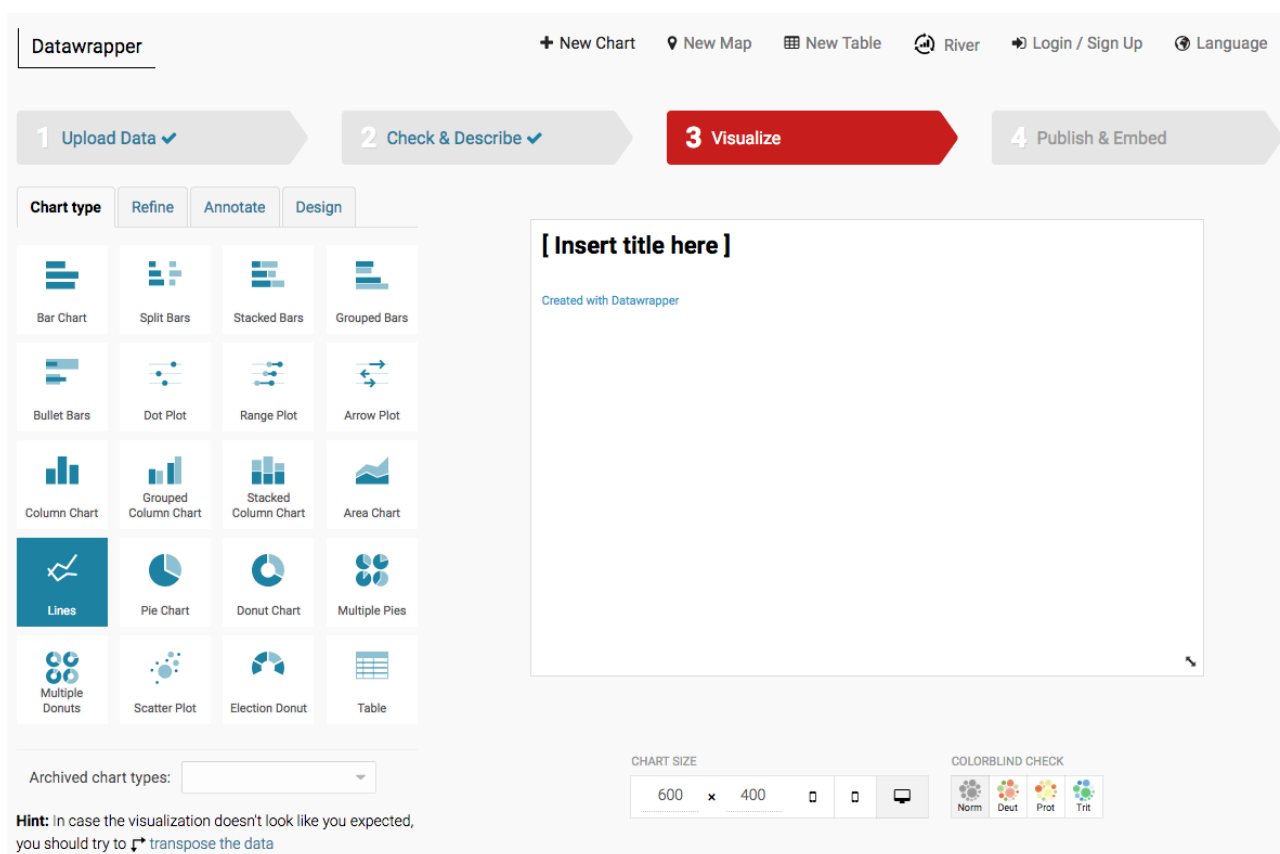
Datawrapper.de

Ide o aplikáciu, ktorá umožňuje prácu s dátami a ich vizualizáciu. Tabuľky, ktoré môžu vyzeráť pre recipienta príťažlivo na monitore, sa stali problematickými napríklad na chytrých telefónoch. Práve preto je dobré využívať možnosti, ponúkané aplikáciou Datawrapper, kde sú grafy, tabuľky a mapy vytvorené v nej čitateľné na všetkých zariadeniach.³⁸

Pri zobrazení základnej stránky aplikácie Datawrapper klikneme na tlačidlo „start creating“. Následne máme možnosť vložiť dáta viacerými spôsobmi. Môžeme ich skopírovať priamo z textového editora, vložiť vo formáte csv, ako spomíname vyššie, alebo dokonca vložiť link na dataset s dátami, ktorý chceme spracovať v tejto aplikácii.

Pri vkladaní dát máme hneď možnosť voľby – aký druh vizualizácie plánujeme realizovať.

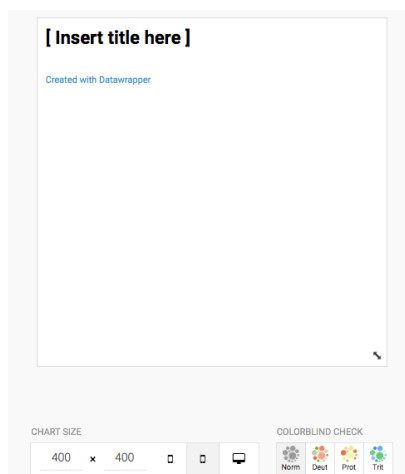
Tu chceme zdôrazniť, že pri spracovaní dát v tabuľkových editoroch a aj v aplikácii, akou je Datawrapper, je dôležité myslieť na tzv. prvý riadok (*First row as label*). Ide o popisný riadok, ktorý aplikácie využijú na označenie jednotlivých stĺpcov či premenných, s ktorými chceme ďalej pracovať, resp. ich vizualizovať. Ak to podceníme, môže sa stať, že dáta síce budú určitým spôsobom vizualizované, ale budú nepresné, nakoľko bude prvý riadok vnímaný ako popisný.

Ilustrácia 24: Aplikácia Datawrapper.de – možnosti výberu vizualizácií.

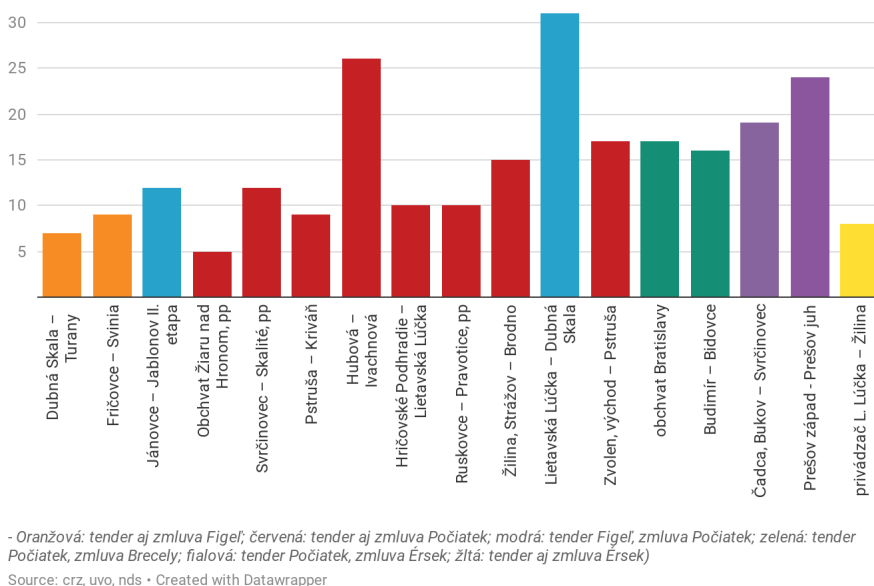
Pred zverejnením vizualizácie vytvorenej v opisovanej aplikácii máme možnosť vybrať platformu, kde bude uverejnená. Lebo je rozdiel, ak sa má aplikácia zobrazovať na PC a na mobile, prípadne tablete.

³⁸ DATAWRAPPER.DE: *Why us? Because we empower everyone to create beautiful charts, maps and tables. Including you.* [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete: <<https://www.datawrapper.de/why-datawrapper/>>.

Ilustrácia 25: Možnosť výberu platformy, kde bude vizualizácia zverejnená.

Ako dlho trvali ukončené diaľničné tendre

Ilustrácia 26: Graf vytvorený v aplikácii Datawrapper³⁹.

Batchgeo

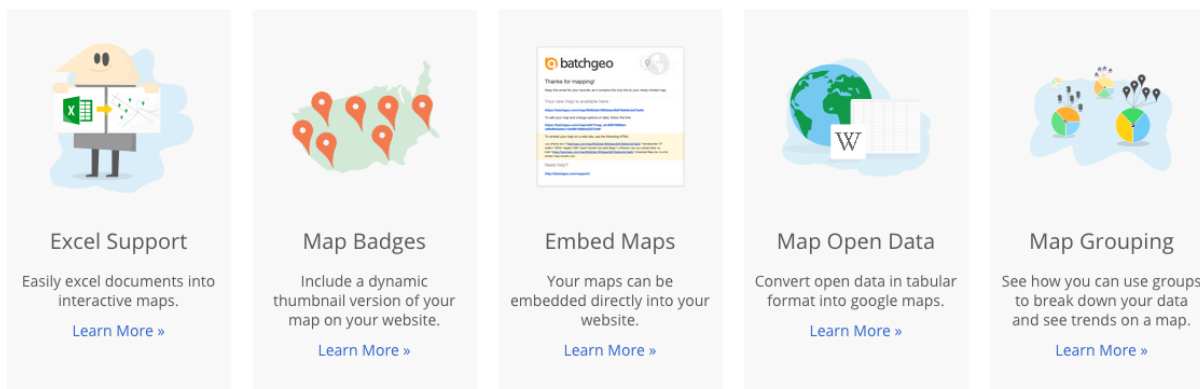
Nástrojom umožňujúcim vizualizovať dáta na mape je Batchgeo. V ilustrácii nižšie prinášame ukážku jeho základného webového rozhrania. Ako vidíme, existuje niekoľko možností vizualizácie dát na mape.

Po zobrazení základnej stránky vidíme dominantný priestor na vloženie pripravených dát (ich priamym skopírovaním) alebo ich ešte môžeme upraviť v programe Excel. Pod oknom na vloženie dát je už spomínané upozornenie, že prvý riadok pri vložení dát má byť vložený ako hlavička, resp. ako popisný a označujúci názvy stĺpcov.

³⁹ KRAJANOVÁ, DANIELA: Štát rozbehol súťaž o dostavbu tunela Višňové, dokončí ju až budúca vláda. [cit. 2020-02-01]. Dostupné na internete: <<https://e.dennikn.sk/1738949/stat-rozbehol-sutaz-o-dostavbu-tunela-visnove-dokonci-ju-za-buduca-vlada/?ref=tit>>.

Add maps to your website in seconds

BatchGeo maps can be private, shared with specific people, or made public for anyone to find. One of the most popular features is to embed the map within your website. No JavaScript coding is required. Your maps are hosted on BatchGeo servers but appear seamlessly in your website.

Ilustrácia 27: Možnosti vizualizácie dát na mape v aplikácii Batchgeo.

The screenshot shows the BatchGeo website interface. At the top, there is a navigation bar with links: [make maps](#), [features](#), [pricing](#), [mobile](#), [support](#), and [blog](#). The main heading is "Paste your location data below to map it:". Below this is a table with the following data:

Example Address	City	State	Zip	Name	Phone Number	Group	URL	bg_accuracy
1 Crossgates Mall Road	Albany	NY	12203	Apple Store Cross Gates	(518) 869-3192	Example Group 1	http://www.apple.com/r...	ROOFTOP
Duke Rd & Walden Ave	Buffalo	NY	14225	Apple Store Walden Gall...	(716) 685-2762	Example Group 2	http://www.apple.com/r...	GEOMETRI
630 Old Country Rd.	Garden City	NY	11530	Apple Store Roosevelt Fl...	(516) 248-3347	Example Group 3	http://www.apple.com/r...	ROOFTOP
160 Walt Whitman Rd.	Huntington Station	NY	11746	Apple Store Walt Whitman	(631) 425-1563	Example Group 3	http://www.apple.com/r...	ROOFTOP

Below the table, there are buttons for "Validate & Set Options" and "Map Now". A green message states: "Done: 8 columns, 10 rows - scroll down to Validate & Set Options".

The "Validate & Set Options" section shows a "Basic options" form with the following settings:

- Region: International
- Location / Address: Example Address
- City / County: City
- State / Province / Postcode: State
- Zip / Postcode / Country: Zip
- Group By / Thematic Value: Group

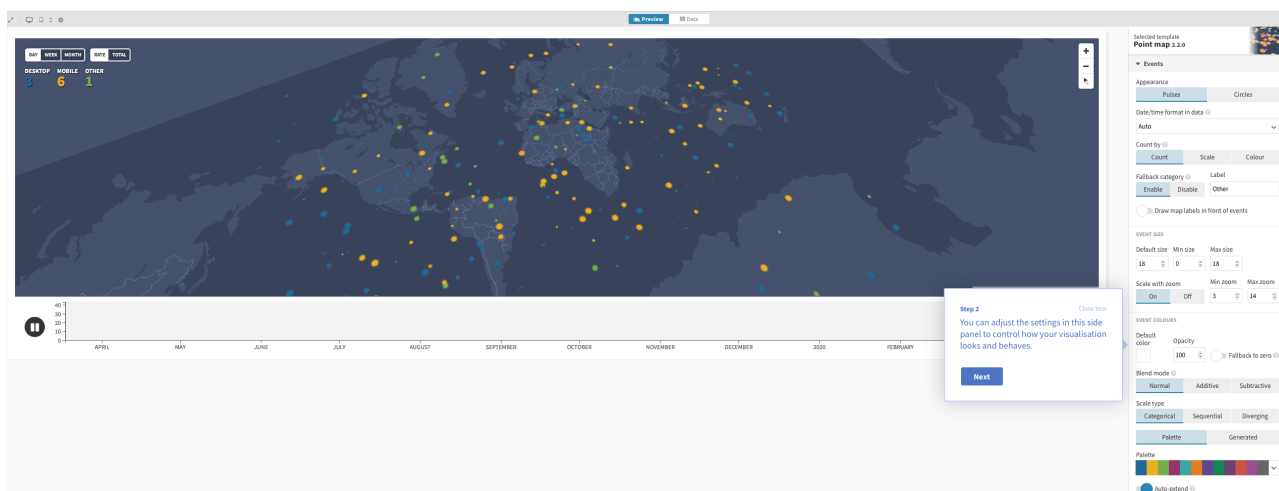
A "Marker box preview" shows a map snippet for "Apple Store Cross Gates" with address "1 Crossgates Mall Road, Albany, NY 12203" and phone number "(518) 869-3192".

At the bottom, there is a "Make Map" button and a green message: "Geocoded 10 records. See your map below."

Address	City	State	Zipcode	Name
1 Crossgates Mall Road	Albany	NY	12203	Apple Store Cross Gates
Duke Rd & Walden Ave	Buffalo	NY	14225	Apple Store Walden Galleria
630 Old Country Rd.	Garden City	NY	11530	Apple Store Roosevelt Field
160 Walt Whitman Rd.	Huntington Station	NY	11746	Apple Store Walt Whitman
9553 Carousel Center Drive	Syracuse	NY	13290	Apple Store Carousel
2655 Richmond Ave	Staten Island	NY	10314	Apple Store Staten Island
7979 Victor Road	Victor	NY	14564	Apple Store Eastview
1591 Palisades Center Drive	West Nyack	NY	10994	Apple Store Palisades
125 Westchester Ave.	White Plains	NY	10601	Apple Store The Westchester
103 Prince Street	New York	NY	10012	Apple Store SoHo

Ilustrácia 28: Príklad na spracované dáta pred vloženíím do aplikácie Batchgeo⁴⁰.

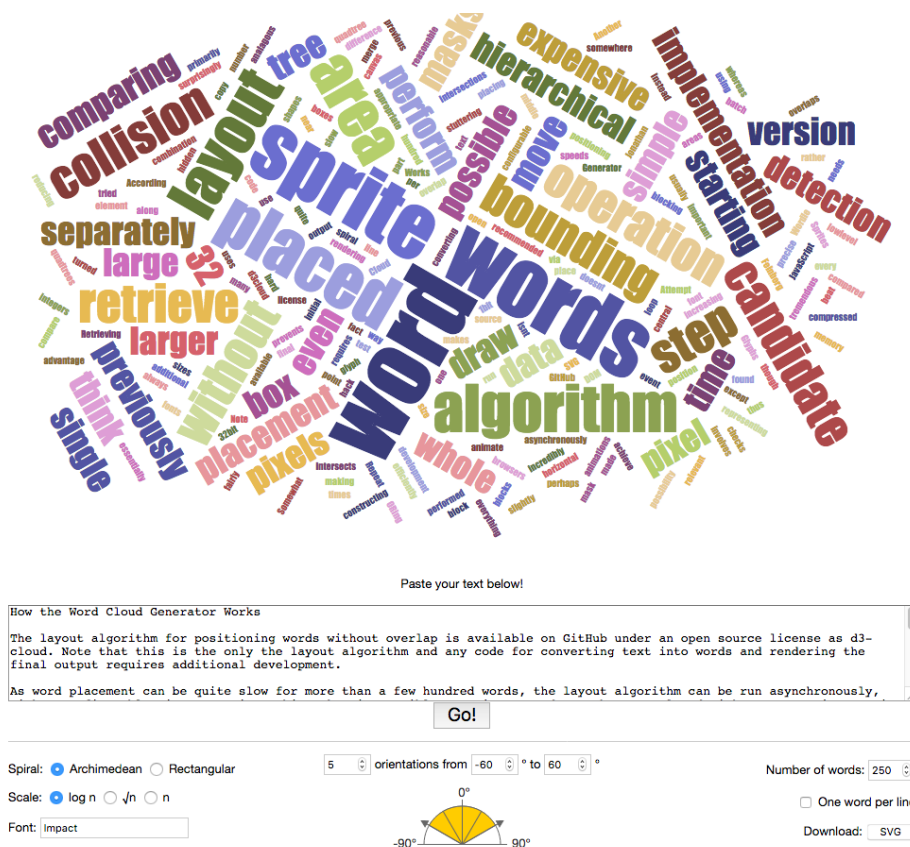
⁴⁰ BATCHGEO.COM: *Paste your location data below to map it* <https://batchgeo.com/> [cit. 2019-12-16]. Dostupné na internete: </batchgeo.com/>.

Ilustrácia 29: Flourish.studio – mapa a dáta v reálnom čase.

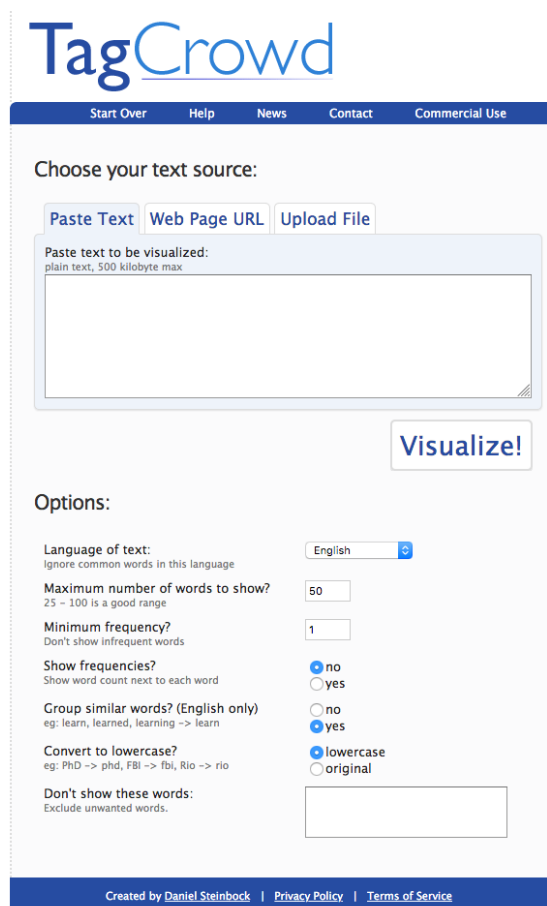
Vizualizácia slov použitéj v skúmanom texte

Sú situácie, keď potrebujeme vizuálne zaujať a na prvý pohľad sa s daným textom nedá nič zaujímavé robiť. Existuje tu možnosť grafického znázornenia textu v prípade, ak je našou snahou napríklad vizualizovať početnosť, resp. frekvenciu používania slov v skúmanom texte. Môžeme využiť napríklad „Word Cloud Generator“. Jedným z nich je i jasondavies.com/wordcloud⁴¹. Umožňuje grafickú vizualizáciu textov, grafickú vizualizáciu početnosti využívania určitých typov slov, napríklad. Na rovnakom princípe funguje i aplikácia Tag Crowd.

Ilustrácia 30: Word Cloud Generator – Janson Davies.

⁴¹ DAVIES, JASON: *Wordcloud* [cit. 2019-11-13]. Dostupné na internete: <<https://www.jasondavies.com/wordcloud/>>.

Ilustrácia 31: Tagcrowd⁴².

Praktické cvičenia s otvorenými zdrojmi a dátami

Budeme vychádzať z našich skúseností pri výuke dátovej žurnalistiky a otvorených zdrojov na Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Na hodinách sme v rámci praktickej výuky realizovali niektoré z uvedených cvičení, ktoré navrhujeme skúsiť i individuálne.

1 Katastrálny portál

Nakoľko sa za lukratívny pozemok považuje aj taký, ktorý je blízko vody, vodnej plochy, a teda sa predpokladá jeho využívanie na rekreáciu, zaujíma nás, do akej miery sa medzi verejnými funkcionármi nájdu vlastníci takýchto pozemkov, prípadne titul ich nadobudnutia a pod. Pokúsme sa vyhľadať v otvorených databázach súpis nehnuteľností a podľa uvedených údajov vyhľadať, resp. lokalizovať dané pozemky. To isté sa týka aj iných druhov nehnuteľností⁴³. Môže ísť o konkrétnu lokalitu, pozemky a pod.

návod: Pomocou môže byť tzv. **Katastrálny portál**, ktorý bol pre novinárov dlho jedinou možnosťou, ako získať informácie týkajúce sa nehnuteľností verejných funkcionárov, pochádzajúce napríklad z majetkových priznaní na stránke NRSR. Okrem Katastrálneho portálu nám pomôže i portál **cica.vugk.sk**, kde je vyhľadávanie vlastníkov, listov vlastníctva, či súpisného čísla jednoduchšie. Spomenieme ešte možnosť portálu **skgeodesy.sk**, a to vyhľadávanie nehnuteľností priamo na mape.

⁴² TAGCROWD: Dostupné na internete: <<https://tagcrowd.com/>>.

⁴³ Pozemky sa v katastri členia na ornú pôdu, chmelnice, vinice, záhrady, ovocné sady, trvalé trávne porasty, lesné pozemky, vodné plochy, zastavané plochy a nádvorí, ostatné plochy. Novelizovaný Katastrálny zákon s aktualizovanou dôvodovou správou v úplnom znení. (2016): EPOS: Bratislava, s. 9.

2 verejne.digital

Skúsme náhodne vybrať spomedzi verejných funkcionárov niektorých a podrobíť ich majetkové pomery kontrole.

Budeme vychádzať z ich majetkových priznaní a pozrieme sa, či priznané príjmy zodpovedajú nadobudnutým nehnuteľnostiam alebo hnutel'nému majetku.

návod: Pozrime sa na majetkové priznania verejných funkcionárov – na oficiálne zverejnené na stránke NRSR a rovnako aj na portáli **verejne.digital**. Máme na mysli predovšetkým časť s názvom **profil.verejne.digital**, ktorá je určená na získanie informácií z majetkového priznania verejných funkcionárov. Obsahuje informácie o nehnuteľnostiach spolu s grafom ukazujúcim, koľko nehnuteľností dotyčná osoba získala v danom roku. Nemalo by preto ísť o náročnú úlohu. Tí, ktorí sa danej problematike venujú, alebo plánujú venovať dlhodobo, by si mali dáta ukladať v takej podobe, aby sa k nim mohli vrátiť, spracovať ich i z dlhodobého hľadiska a vidieť vývoj nadobúdaného majetku verejných funkcionárov.

3 NR SR

Nasledovné zadanie môže byť vhodné pre väčšiu skupinu. Pozrime sa na majetkové priznania verejných funkcionárov zverejnené na **webe NR SR** a zistíme, nakoľko uvádzajú pri vymenúvaní svojich nehnuteľností aj čísla listov vlastníctva, čísla parciel a pod. Keďže to zákon neprikazuje, pri zverejňovaní týchto informácií ide o dobrú vôľu verejných funkcionárov. K rovnakým zisteniam môžeme prísť aj v prípade hnutel'ného majetku, kde existuje povinnosť zverejniť ho prípade, ak je jeho hodnota vyššia ako 35-násobok minimálnej mzdy na Slovensku.

Podľa nášho prieskumu, realizovaného na predmete *Médiá na internete* na katedre žurnalistiky len polovica povinných osôb uvádza aj konkrétne priznávaného nehnuteľného majetku. Na druhej strane sme skúmali, či je pri hnutel'ných veciach uvádzaná ich skutočná trhovú hodnotu. Nikto z verejných funkcionárov ju zatiaľ neuviedol.

návod: Rozdeľme sa do menších skupín a podľa abecedy rozdeľme verejných funkcionárov podľa meného registra webu NR SR. V zdieľanom dokumente vytvorme tabuľku, ktorú sprístupníme cez spoločný (napríklad ročníkový) mail. Tabuľka môže byť i tzv. kódovacia kniha, kde v závislosti od časových možností, uvedieme i ďalšie premenné. Môžeme si všimnúť povahu hnutel'ného či nehnuteľného majetku. Vyskytujú sa tu totiž položky ako obrazy, vybavenie kuchyne, cenné papiere, zbierka mincí, osobný automobil 3x a pod.

V prípade nehnuteľností sa môžeme pozrieť na druhy uvádzaných pozemkov (ak vôbec) a kódovať ich spôsobom – napríklad lesné pozemky, trvalé trávnaté porasty, orná pôda a pod.

4 IABMonitor

Z dát o návštevnosti spravodajských portálov zistíme, ako sa zmenila ich návštevnosť po spoplatnení obsahu. Urobme vo vybranom čase porovnanie niekoľkých webových portálov a vyčíslíme percentuálne, ktorý z webov stratil po zavedení platobnej brány najviac recipientov. Zaujímavým zistením by bolo i získanie dát a prepojenie s dátami o cieľovej skupine recipientov daného webu.

návod: Pozrime sa na dáta cez nástroj **IABmonitor** a vyberme si portály, ktoré chceme porovnať. Zistíme si dátum, kedy dané portály spoplatnili svoje obsahy, alebo kedy zaviedli platobné brány. Zistíme tak z dlhodobého hľadiska, ako sa recipienti preskupili v prípade, ak bol obsah ich navštevovaného webu spoplatnený.

5 Kriminalita na Slovensku

Zoznámme sa s datasetom o kriminalite na Slovensku a pripravme si argument voči častým a nepodloženým tvrdeniam o násilnostiach páchaných cudzincami (migrantmi) na našom území. Štatistika kriminality, ako uvádzame v príklade vyššie, umožňuje klasifikovať spáchanú trestnú činnosť podľa jednotlivých krajín.

návod: Bude potrebné, aby sme siahli po štatistike za dlhšie obdobie. Tieto dáta sú zverejňované v priebehu roka a našou úlohou bude vytvoriť jeden dataset, ktorý bude zahŕňať dáta získané v priebehu niekoľkých rokov. Ideálnym riešením ako ukázať vývoj údajnej kriminality, je zobrazenie získaných dát na grafe v priebehu posledných rokov na Slovensku. V rámci týchto dát je možné zároveň vyčíslieť i celkovú kriminalitu na Slovensku a porovnať ju s dátami kriminality páchanej cudzincami na našom území.

6 Datawrapper.de

Vizualizujme si dáta na mape.

návod: Každý si vyberme jeden zo spravodajských portálov a pozrime sa na desať zahraničných správ, resp. textov, ktoré sú zaradené v sekcii „zahraničie“. Otvorme si Excel a vytvoríme tabuľku, v ktorej bude prvý stĺpec obsahovať krajinu, kde sa udiala udalosť, o ktorej informuje daná správa.

Rovnako vyhľadajme (druhý stĺpec tabuľky) vzdialenosť miesta/mesta udalosti od Slovenska a zaznamenajme ju do tabuľky spolu s dátumom a linkom na správu. Takto vyplnenú tabuľku uložíme vo formáte CSV.

Otvorme si aplikáciu **Datawrapper.de** alebo spomínanú aplikáciu **Batchgeo** a načítajme v nich súbor s tabuľkou. Úlohou bude vytvoriť interaktívnu mapu. Nechajme sa viesť návodom v aplikácii a výsledkom bude možnosť vloženia vytvorenej vizualizácie na vlastný web, alebo stiahnuť odkaz na práve vytvorenú mapu. Dôležité pri týchto programoch je aj nezabudnúť uviesť, ktorý stĺpec tabuľky obsahuje lokalizáciu – názvy miest, štátov a pod. Podľa toho bude vytvorená mapa aj s jej ďalšími súčasťami.

7 Operátory

Vyhľadajme dva výrazy, ktoré spolu súvisia, nájdime dáta, na ktoré odkazujú.

návod: chceme získať dáta o stave klímy na Slovensku a predpokladáme, ako píšeme na inom mieste, že hľadané dáta budú v niektorom z tabuľkových formátov. Naše operátory budú teda vyzeráť nasledovne: (“**climate**” AND “**Slovakia**”) filetype:xls. Vo výsledku vidíme, že opísaným vyhľadávaním sa dá vyhľadávať pomerne presne.

^[XLS] Export to Excel - European Commission

ec.europa.eu › [atwork](#) › [infringement_decisions](#) › [exc...](#) › [Preložiť túto stránku](#)
139, 20082201, 2010/09/30, Reasoned opinion Art. 258 TFEU, **Slovakia** ..... 590, 20190352, 2019/11/22, Formal notice Art. 258 TFEU, **Slovakia**, **Climate Action** ...

^[XLS] excel - European Commission

<https://ec.europa.eu> › [sites](#) › [clima](#) › [files](#) › [consultations](#) › [docs](#) › [submissions](#)
3. 9. 2018 - m) The EU's vulnerabilities to climate impacts from outside the EU ..... **Slovakia**,
Anonymously: I consent to publication of all information in my ...

^[XLS] List of case studies - NWRM

nwrn.eu › [case-studies-summaries](#) › [export](#) › [Preložiť túto stránku](#)
Wetland restoration in the Senne and Medzibodrozie SPAs, **Slovakia** ..... Recovery of dried out communities in **Slovakia**, Recovery of the climate and landscape ...

^[XLS] Graph - OECD iLibrary

<https://www.oecd-ilibrary.org> › [factbook-2015-graph...](#) - [Preložiť túto stránku](#)
8. 4. 2016 - 2, Environment and science, Air and climate, Regional quality of air ... Northern Greece South Netherlands West **Slovakia** Southern District ...

Ilustrácia 32: Výsledky vyhľadávania s použitím kombinácie operátorov.

Záver

Cieľom tejto publikácie bolo stručne opísať a predstaviť možnosti, ako pracovať s niektorými otvorenými zdrojmi a dátami na Slovensku. Veríme, že sme priniesli najmä študentom žurnalistiky návod, ktorý im pomôže zorientovať sa vo vybraných oblastiach otvorených dát a nástrojov na ich spracovanie, vyhľadávanie, filtrovanie či vizualizáciu. Predstavujeme niektoré možnosti ich praktického využitia v novinárskej praxi. Ako uvádzame na viacerých miestach, tieto skriptá sú praktickým doplnením učebnice *Otvorené zdroje a dáta pre novinárov na Slovensku*. Ponúkame len vybrané, základné a najdôležitejšie opisy, postupy pre prácu s dátami. Niektorým budú určité časti textu pripadať možno jednoduché, no vychádzame z niekoľkoročnej praxe, a teda vidíme nevyhnutnosť, aby študenti bez rozdielu získali kompetencie pri vyhľadávaní v otvorených zdrojoch a pri spracovaní dát. Prajeme príjemné čítanie!

Použitá literatúra a zdroje

- ABCSR.SK: Dostupné na internete: <<http://www.abcsr.sk/domov/>>.
- BALEJČÍKOVÁ, SILVIA: *Operátory vyhľadávania na Googli* [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete: <<https://pizzaseo.com/sk/blog/vyhľadavacie-operatory-google/>>.
- BATCHGEO.COM: *Paste your location data below to map it https* [cit. 2019-12-16]. Dostupné na internete: <<http://batchgeo.com/>>.
- BIRČÁK, JÁN: *Politici nesmú riadiť firmy, môžu ich „len“ vlastniť* [cit. 2019-12-08]. Dostupné na internete: <<https://slovensko.hnonline.sk/218135-politici-nesmu-riadiť-firmy-mozu-ich-len-vlastniť>>.
- BITLY.COM: *Powerful, Recognizable Links: Pick a plan, secure a free custom domain and start sharing branded links*. Dostupné na internete: <<https://bitly.com/>>.
- DATAWRAPPER.DE: *Why us? Because we empower everyone to create beautiful charts, maps and tables. Including you.* [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete: <<https://www.datawrapper.de/why-datawrapper/>>.
- DAVIES, JASON: *Wordcloud* [cit. 2019-11-13]. Dostupné na internete: <<https://www.jasondavies.com/wordcloud/>>.
- DIGITAL SINGLE MARKET: *See the evolution of an indicator and compare breakdowns* [cit. 2018-09-28]. Dostupné na internete: <<https://ec.europa.eu/digital-single-market/>>.
- EASYSSCREENOCR.COM: Dostupné na internete: <<https://easyscreenocr.com/>>.
- GRAY, JONATHAN – CHAMBERS, LUCY – BOUNEGRU, LILIANA (Eds.): *The Data Journalism Handbook: How Journalists Can Use Data to Improve the News*. 1. vyd. Sebastopol: O'Reilly, The Open Knowledge Foundation, European Journalism Centre, 2012. 242 s. ISBN 9781449330026.
- HACEK, JÁN: *Otvorené zdroje a dáta pre novinárov na Slovensku*. Univerzita Komenského v Bratislave: Bratislava, 2020. 201 s. ISBN 978-80-223-4845-4.
- HACEK, JÁN: Pätnásť rokov využívania otvorených zdrojov v slovenských médiách. In SÁMELOVÁ, Anna – STANKOVÁ, Mária – HACEK, Ján (Eds.): *Fenomén 2019: Súčasná profesionálna žurnalistika a jej reflexie*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2019. s. 6 [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete: <https://www.researchgate.net/publication/336738480_Patnast_rokov_vyuzivania_otvorených_zdrojov_v_slovenských_mediách>.
- HACEK, JÁN: Skúmanie médií a mediálnych textov v záverečných prácach študentov. In *Otázky žurnalistiky*. 2019, roč. 62, č. 3 – 4, s. 115 – 121.
- HACEK, JÁN: Vznik a vývoj otvorených zdrojov pre novinárov na Slovensku In *Otázky žurnalistiky*. 2019, roč. 62, č. 3 – 4, s. 47 – 57.
- HELP.ARCHIVE.ORG: [cit. 2019-12-21]. Dostupné na internete: <https://help.archive.org/hc/en-us#The_Wayback_Machine>.
- IABmonitor: Dostupné na internete: <<https://rating.gemius.com/sk/tree/112>>.
- KRAJANOVÁ, DANIELA: Štát rozbehol súťaž o dostavbu tunela Višňové, dokončí ju až budúca vláda. [cit. 2020-02-01]. Dostupné na internete: <<https://e.dennikn.sk/1738949/stat-rozbehol-sutaz-o-dostavbu-tunela-visnov-e-dokonci-ju-za-buduca-vlada/?ref=tit>>.
- LAJČIAKOVÁ, PETRA – TABAČKOVÁ – KLAUDIA: *Ako spracovať výskum: Manuál pre študentov psychológie*. Ružomberok: Verbum, 2010, 181 s., ISBN 978-80-8084-537-7.
- LEXICO.COM: *Meaning of scrape in English* [cit. 2020-01-15]. Dostupné na internete: <<https://www.lexico.com/definition/scrape>>.
- MEDIAN SK: Median sk, mml-tgi, 1.+2.//2018 [cit. 2018-09-20]. Dostupné na internete: <<http://www.median.sk/pdf/2018/ZS182SR.pdf>>.
- MINV.SK: *Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019* [cit. 2019-12-21]. Dostupné na internete: <http://www.minv.sk/?statistika_kriminality_v_slovenskej_republike_za_rok_2019_xml>.
- NOVELIZOVANÝ KATASTRÁLNY ZÁKON S AKTUALIZOVANOU DÔVODOVOU SPRÁVOU V ÚPLNOM ZNENÍ. EPOS: Bratislava, 2016, 32 s.
- NRSR.SK: *Oznámenie verejného funkcionára* [cit. 2019-12-08]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=vnf/oznamenie&UserId=Vladimir.Puchala>>.
- NRSR.SK: *Oznámenie verejného funkcionára*. [cit. 2019-12-08]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=vnf/oznamenie&UserId=CizMiros>>.
- NRSR.SK: *Oznámenie verejného funkcionára*. [cit. 2019-12-14]. Dostupné na internete: <<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=vnf/oznamenie&UserId=Gabriel.Szekeres>>.

NRSR.SK: *Zoznam verejných funkcionárov*. [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete:

<<https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=vnf/zoznam&ViewType=2>>.

PMT: TAM výskum na Slovensku [cit. 2018-09-20]. Dostupné na internete: <<http://www.pmt.sk/>>.

SME.SK: Čaputová alebo Šefčovič? Pozrite si, ako sa volilo vo vašej obci [cit. 2020-02-06]. Dostupné na internete: <<https://domov.sme.sk/c/22088245/volebna-mapa-kde-ziskali-hlasy-caputova-a-sefcovic.html>>.

TAGCROWD: Dostupné na internete: <<https://tagcrowd.com/>>.

TURČEK, MARTIN: *Jankovská odmieta prezradiť, od koho dostala 100-tisícový dar* [cit. 2019-12-14]. Dostupné na internete: <<https://www.aktuality.sk/clanok/734788/jankovska-odmieta-prezradit-od-koho-dostala-100-tisicovy-dar/>>.

Zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií). Dostupné na internete: <<https://www.zakonypreludi.sk/zz/2000-211>>.

Zoznam ilustrácií

- Ilustrácia 1: Niektoré zákonné lehoty na zverejňovanie dát na weboch tzv. povinných osôb
- Ilustrácia 2: Majetkové priznanie verejného funkcionára – riaditeľ Tlačovej agentúry Slovenskej republiky
- Ilustrácia 3a: Uvádžanie indícií pri zverejňovaní nehnuteľností verejnými funkcionármi
- Ilustrácia 3b: Hnuteľný majetok
- Ilustrácia 4: Hlasovanie poslancov NR SR
- Ilustrácia 5: Príklad – hlasovanie poslancov
- Ilustrácia 6: Webový portál ABC SR
- Ilustrácia 7: Otvorené zdroje pre novinárov na Slovensku – rok vzniku/zverejňovania prvých dát.
- Ilustrácia 8: Štatistika kriminality v Slovenskej republike za rok 2019 – možnosti výberu
- Ilustrácia 9: Online nástroj Merge CSV files
- Ilustrácia 10: Údaje o trestných činoch
- Ilustrácia 11: Tabuľka, ktorú potrebujeme transponovať
- Ilustrácia 12: Možnosť transponovať tabuľku
- Ilustrácia 13: Príklad transponovanej tabuľky
- Ilustrácia 14: Ukážka aplikácií z Google na spracovanie tabuľkových formátov
- Ilustrácia 15: Ukážka aplikácií z Google na spracovanie tabuľkových formátov
- Ilustrácia 16: Zoznam operátorov
- Ilustrácia 17: Príklad: Presná zhoda
- Ilustrácia 18: Príklad: Výrazy vyhľadávané súčasne
- Ilustrácia 19: Príklad: Výrazy, ktoré sa vzájomne vylučujú
- Ilustrácia 20: Príklad: Rozšírené vyhľadávanie v Google vyhľadávači
- Ilustrácia 21: Waybackmachine – archív webu
- Ilustrácia 22: Program na prevod obrázku (sken, noviny) do iných spracovateľných formátov
- Ilustrácia 23: Čaputová alebo Šefčovič? Pozrite si, ako sa volilo vo vašej obci
- Ilustrácia 24: Aplikácia Datawrapper.de – možnosti výberu vizualizácií
- Ilustrácia 25: Možnosť výberu platformy, kde bude vizualizácia zverejnená
- Ilustrácia 26: Graf vytvorený v aplikácii Datawrapper
- Ilustrácia 27: Možnosti vizualizácie dát na mape v aplikácii Batchgeo
- Ilustrácia 28: Príklad na spracované dáta pred vložením do aplikácie Batchgeo
- Ilustrácia 29: Fluorish.studio – mapa a dáta v reálnom čase
- Ilustrácia 30: Word Cloud Generator – Janson Davies
- Ilustrácia 31: Tagcrowd

Prílohy

Autorove publikácie k téme otvorených zdrojov, dátam a dátovej žurnalistike

HACEK, Ján – MALOCH, Ján: Otvorené zdroje v poslednom texte Jána Kuciaka. In: *Otázky žurnalistiky*, 2018, 3 – 4, S. 93 – 107. ISSN 0322 – 7049.

HACEK, JÁN: Dátová žurnalistika. In HACEK, Ján – SÁMELOVÁ, Anna – STANKOVÁ, Mária (Zost.): *Novinárska prvouka: slovník základných pojmov žurnalistiky*. Katedra žurnalistiky, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2019, s. 11 – 13. ISBN 978-80-8127-257-8.

HACEK, JÁN: *Otvorené zdroje a dáta pre novinárov na Slovensku*. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, 2020. 201 s. ISBN 978-80-223-4845-4.

HACEK, JÁN: Otvorené zdroje. In HACEK, Ján – SÁMELOVÁ, Anna – STANKOVÁ, Mária (Zost.): *Novinárska prvouka: slovník základných pojmov žurnalistiky*. Katedra žurnalistiky, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, 2019, s. 48 – 50. ISBN 978-80-8127-257-8.

HACEK, JÁN: Pätnásť rokov využívania otvorených zdrojov v slovenských médiách. In *Fenomén 2019: Súčasná profesionálna žurnalistika a jej reflexie*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2019. S. 50 – 63 [cit. 2019-11-27]. Dostupné na internete: <https://www.researchgate.net/publication/336738480_Patnast_rokov_vyuzivania_otvorenych_zdrojov_v_slovenskych_mediach>.

HACEK, JÁN: Vznik a vývoj otvorených zdrojov pre novinárov na Slovensku In *Otázky žurnalistiky*. 2019, roč. 62, č. 3 – 4, s. 47 – 57. ISSN 0322 – 7049.

HACEK, Ján: Začiatky dátovej žurnalistiky. In HORVATH, Miloš (Ed.): *Žurnalistika, médiá, spoločnosť* 3 – 4. Bratislava : Stimul, 2014, s. 69 – 83. ISBN 978-80-8127-174-8.

Vysvetlenie a preklad základných pojmov

V tejto časti prinášame prehľad základných pojmov, ktoré sa viažu k využívaniu základných otvorených zdrojov na Slovensku. Je dobré poznať ich aj kvôli skutočnosti, že novinár neraz stojí pred možnosťou polozenia otázky či spracovania témy, ktorú bez znalosti základnej problematiky nezvládne. Je preto nevyhnutné pripraviť sa aj v problematike terminológie otvorených zdrojov. Uvádzame túto a nasledovnú časť **Odporúčané zdroje** tak, ako je to v spomínanej učebnici *Otvorené zdroje a dáta pre novinárov na Slovensku*.

akcionár (shareholder): spoločník v akciovej spoločnosti, majiteľ akcií.

asignovaná daň (remittance tax): poukázanie časti dane mimovládny organizáciám a neziskovému sektoru.

audit (audit): overovanie účtovných záznamov a kontrola určitých činností a dát s cieľom overiť ich platnosť.

audítor (auditor): osoba vykonávajúca audit.

biely kôň (straw man): označenie osoby, ktorá je nastrčená k páchaniu trestnej činnosti, aby tým zakryla skutočného páchatela či konečného užívateľa výhod.

blízka osoba (person closely related to...): osoba, u ktorej možno mať pochybnosť o jej nezáujatosti, napríklad vo vzťahu k uchádzačovi alebo záujemcovi.

databáza (database): súbor dát slúžiaci na uloženie informácií a umožňujúci ich získavanie a triedenie.

dataset: množina/súbor dát, ktorý môže obsahovať viacero tabuliek.

dominantné postavenie na trhu (abuse of dominant position): priestor podnikateľa pre nezávislé správanie vo vzťahu ku konkurentom, odberateľom a spotrebiteľom, čo mu umožňuje ovplyvňovať parametre trhu, ako sú cena, výstupy a pod.

dôvodová správa (explanatory report): správa, ktorá odôvodňuje návrh zákona.

elektronické trhovisko (e-market): nástroj pre automatizované zadávanie zákaziek.

extravilán (rural area): pojem označujúci územie mimo zastavaného územia obce.

fyzická osoba (natural person): občan, ktorý vystupuje sám za seba a nereprezentuje žiadny subjekt a organizáciu.

infografika (infographic): vizuálne stvárnenie informácie alebo dát.

infozákon (act on the access to information): Zákon o slobodnom prístupe k informáciám.

infožiadosť (request for information): žiadosť o informáciu.

insolvencia (insolvency): neschopnosť platiť a plniť peňažné záväzky.

intravilán (town residential area): zastavané územie obce.

kartel (cartel): dohoda medzi podnikateľmi, ktorí sú vzájomní konkurenti.

kasačná sťažnosť: mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno napadnúť právoplatné rozhodnutia krajského súdu, rozhoduje o nej Najvyšší súd SR.

kataster (cadastral): geometrické určenie, súpis a popis nehnuteľností.

konateľ (executive director): výkonný orgán spoločnosti (s. r. o.), konajúci v jej mene.

koncentrácia (concentration) proces ekonomického spájania podnikateľov.

konečný užívateľ výhod (beneficial owner): fyzická osoba, ktorá obchoduje so štátom a má z neho finálny majetkový prospech.

konkurz (bankruptcy): osobitý druh civilného konania, ktorého účelom je tiež uspokojenie pohľadávok veriteľov.

likvidácia firmy (winding up): likvidácia obchodného majetku a záväzkov spoločnosti, súvisiace s podnikaním; jej cieľom je uspokojenie veriteľov, voči ktorým má záväzky a rozdelenie majetku medzi vlastníkov.

novela (amendment): právny predpis, ktorým sa mení či dopĺňa (novelizuje) iný právny predpis.

opravný prostriedok (remedy): nástroj, ktorým je možné preskúmanie rozhodnutia predchádzajúceho súdneho konania opravným súdom za účelom dosiahnutia nápravy.

parcela (parcel): geometrické určenie pozemku a jeho zobrazenie v katastrálnej mape s parcelným číslom.

počítačovo asistované reportovanie (computer assisted reporting): práca s dátami pomocou počítača.

podcast: zvukový, ale i video záznam umiestnený na internete v podobe súborov.

politika otvoreného vládnutia (open government policy): aktívne sprístupňovanie dát štátnej správy verejnosti; základný štandard komunikácie vlád s občanmi.

poslanecké výbory (parliamentary committees): iniciatívne a kontrolné orgány zriadené Národnou radou SR.

povinná osoba: organizácie verejnej správy, ktoré majú povinnosť sprístupňovať dáta vo forme otvorených dát.

právnická osoba (artificial person): subjekt, ktorý vznikol podľa práva, oproti fyzickej osobe vytvorený umelo; obchodné spoločnosti, občianske združenia a podobne.

predmet utajenia (classified): informácia, ktorú vzhľadom na záujem Slovenskej republiky treba chrániť pred vyzradením.

priame platby (direct payments): nástroj spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ, majú zabezpečovať produkčnú funkciu poľnohospodárstva, obhospodarovanie pôdy, udržanie obyvateľstva na vidieku a tiež primeraný príjem pre poľnohospodárov.

priestupkové konanie (administrative procedure): objektívne zisťovanie či skutok, ktorým bol porušený alebo ohrozený záujem spoločnosti, je priestupkom.

prokúra (procuration): typ zastúpenia na základe plnej moci fyzickou osobou.

prokurista (confidential clerk): osoba oprávnená konať za podnikateľa vo všetkých úkonoch ku ktorým dochádza pri prevádzke podniku, avšak nesmie zriaďovať a zaťažovať nehnuteľnosti.

rámcová dohoda (general contract): nie je upravená ako zmluvný typ v zákone, v obchodných vzťahoch sa však často používa na vytvorenie akéhosi „rámca“ obchodnej spolupráce medzi dodávateľom a objednávateľom.

reštrukturalizácia (restructuring): spôsob riešenia úpadku, teda stavu, keď je podnikateľ platobne neschopný, má viac ako jedného veriteľa a hodnota jeho záväzkov presahuje hodnotu jeho majetku.

scudzovacia zmluva (deed of alienation): zmluva, ktorou sa vykonáva prevod vlastníctva z jednej osoby na druhú.

spisová značka (file reference): každá vec prejednávaná súdom je vedená pod spisovou značkou, ktorá sa skladá z označenia a z poradového čísla súdneho registra, do ktorého je vec zapísaná a označenia príslušného kalendárneho roka.

spoločník (business associate): fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa na spoločnosti podieľa vkladom.

správa audítora (audit report): uisťuje príslušného užívateľa (adresáta) o správnosti a vierohodnosti auditovanej účtovnej závierky (prípadne inej skutočnosti podľa zadania).

subvencia (subsidy): finančný príspevok vlády alebo verejnej právnej inštitúcie predstavujúci pre daný subjekt určitú výhodu.

subvenčný podvod (subvention fraud): objektom trestného činu subvenčného podvodu je vlastnícke právo v súvislosti s využívaním subvencií, dotácií či iných príspevkov pochádzajúcich z verejných zdrojov.

farcha (debt): uplatňuje sa ňou vecné právo k cudzej veci, čiže k nehnuteľnosti – záložné právo alebo vecné bremeno.

trestné oznámenie (complaint): oznámenie o skutočnostiach, že bol spáchaný trestný čin.

účtovná závierka (financial statements): súbor účtovných výkazov s cieľom poskytovať informácie o finančnej pozícii, finančnej výkonnosti a peňažných tokoch účtovnej jednotky.

úpadca (bankrupt): úpadcom sa stáva dlžník po vyhlásení a počas prebiehajúceho konkurzu.

utajovaná skutočnosť (classified information): informácia, ktorú vzhľadom na záujem Slovenskej republiky treba chrániť pred vyzradením.

územný plán (local plan): riešenie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia; územným plánovaním sa vo verejnom záujme určuje hospodárne využitie zastavaného územia a chráni nezastavané územie.

uznesenie (court ruling): ak zákon neustanovuje inak, rozhoduje súd uznesením; rozhoduje sa ním najmä o podmienkach konania, o zastavení alebo prerušení konania, o odmietnutí návrhu na začatie konania, o zmene návrhu, o späťvzátí návrhu, o zmieri, o trovách konania, ako aj o veciach, ktoré sa týkajú vedenia konania.

valné zhromaždenie (general meeting): ak má spoločnosť viacerých spoločníkov, v otázkach spoločnosti rozhodujú na tzv. valnom zhromaždení.

verejné obstarávanie (public procurement): pravidlá a postupy podľa zákona o verejnom obstarávaní

verejný odpočet (public deduction): aktivita, ktorej cieľom je prezentovať činnosť organizácií, ktorej základom je výročná správa.

veriteľ (creditor): je subjekt, ktorý poskytuje inému subjektu (dlžníkovi) plnenia (tým môžu byť peniaze, konkrétna vec, právo na užívanie, alebo čokoľvek iné); veriteľ má pohľadávku voči dlžníkom, dlžník má dlh voči veriteľovi. Veriteľom môže byť fyzická aj **právnická osoba** (artificial person): organizácia, ktorá bola vytvorená na nejaký účel (podnikateľský subjekt), napríklad spoločnosť s ručením obmedzeným (s. r. o.), akciová spoločnosť (a.s.), nadácia, štátna organizácia, banka, ministerstvo, obec.

vertikálna dohoda (vertical agreements): dohody medzi podnikateľmi, ktorí pôsobia na iných stupňoch distribučného reťazca, napr. vo vzťahu dodávateľ – odberateľ.

vydržanie pozemkov (usucaption): jeden zo spôsobov ako získať vlastnícke právo k nehnuteľnosti.

výročná správa (annual report): správa o výsledku hospodárenia danej spoločnosti, ktorú každoročne vydávajú firmy a je voľne dostupná.

vyvlastnenie pozemkov (appropriation): odňatie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v prípade, ak sa vlastník so štátom nedohodne a ide o verejný záujem.

základné imanie (basic capital): peňažné vyjadrenie súhrnu peňažných i nepeňažných vkladov všetkých spoločníkov do spoločnosti.

záložné právo (lien): prostriedok zabezpečenia pohľadávky veriteľa a jej príslušenstva pre prípad, ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená.

zbierka listín (code): je súčasťou OR SR tvoria ju dokumenty, ktoré sú podnikatelia povinní ukladať (spoločenské zmluvy, zakladateľské listiny, zmeny spoločenských zmlúv, vyhlásenie správcu vkladu, živnostenské oprávnenie...).

žaloba (action): návrh na začatie konania na súde.

Odporúčané zdroje:

V nasledujúcom prehľade prinášame zdroje, ktoré nám pomohli pri vytváraní publikácie a pomohli aj k vytvoreniu predmetu Dátová žurnalistika na Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Niektoré zdroje boli použité v publikácii a sa stali inšpiráciou, o ktorú sa chceme s našimi čitateľmi podeliť. Ide predovšetkým o praktické návody z webov jednotlivých redakcií alebo z webov, ktoré sú dielom nadšencov práce s otvorenými zdrojmi a dátami vo svete.

3Ws of Data Journalism Education: What, where and who?

blog.apps.npr.org

blog.nkb.fr

bostonglobe.com/metro/specials/data-desk

Data for Journalists: A Practical Guide for Computer Assisted Reporting

datablog.cz

dataist.wordpress.com

datajournalistiek.nl/en

datawrapper.de

datovazurnalistika.cz

Digital Single Market – Digital Economy & Society

gijn.org

helpmeininvestigate.com

chcemvediet.sk

icij.org

jonathanstray.com

open.nytimes.com

Otvorená data: príležitosť pro Českou republiku

pewresearch.org/fact-tank

plus.rozhlas.cz/datari

Portál otvorených dát EÚ

Príručka dátovej žurnalistiky

Príručka datové žurnalistiky

samizdat.cz

schoolofdata.org

storytellingwithdata.com

The Data Journalism Handbook

The State of Open: Data Histories and Horizons

theguardian.com/data

Zákony

Ústavný zákon č. 357/2004 Z. z. Ústavný zákon o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov

Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

Zákon č. 120/1993 Z. z. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o platových pomeroch niektorých ústavných činiteľov

Zákon č. 162/1995 Z. z. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon)

Zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon)

Zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 38/1997 Z. z. o Matici slovenskej

Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií)

Zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie

Zákon č. 282/2015 Z. z. o vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii

Zákon č. 315/2016 Z. z. o registri partnerov verejného sektora a o zmene a doplnení niektorých zákonov (protischránkový zákon)

Zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov Zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii (zákon o verejnom obstarávaní)

Zákon č. 423/2015 Z. z. o štatutárnom audite a o zmene a doplnení zákona

Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve

Zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník

Zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska

O autorovi

Mgr. Ján Hacek, PhD., je odborný asistent na Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Dizertačnú prácu *Rodičovská mediácia v internete* obhájil na Katolíckej univerzite v Ružomberku (2011). Odborne sa venuje najmä dátovej žurnalistike a otvoreným zdrojom pre novinárov. Zaoberá sa tiež výskumom médií, mediálnou výchovou a lojalitou recipientov k spravodajským portálom. Absolvoval viaceré výskumné pobyty, napríklad na nórskej univerzite v Tromsø a na fínskej univerzite vo Vaasa. Od roku 2019 je vedúci Katedry žurnalistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

jan.hacek@uniba.sk